

KÜLFÖLDI HÍREK AZ IPARJOGVÉDELEM TERÜLETÉRŐL

Amerikai Egyesült Államok

A) 2023. április 24-én az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága elutasította annak az ügynek a befogadását, amelyben azt a kérdést vizsgálták, hogy a mesterséges intelligencia (artificial intelligence, AI) lehet-e megnevezett feltaláló egy szabadalmi bejelentésben. *Dr. Stephen Thaler*, aki 2019-ben két szabadalmi bejelentést nyújtott be, amelyekben egyedüli feltalálóként a („DABUS”-nak nevezett) számítógépét jelölte meg, a legfelsőbb bírósághoz fordult, miután az Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegy hivatalánál (USPTO) és a Szövetségi Fellebbviteli Bíróságnál (Federal Court of Appeals of the Federal Circuit) is vereséget szenvedett, mert mindkettő ügy ítélte meg, hogy a szabadalmi bejelentéshez emberi feltalálóra van szükség.

Thaler világszerte számos szabadalmi bejelentést nyújtott be, amelyekben feltalálóként a DABUS-t nevezte meg. A legtöbb joghatóságban veszett, bár Dél-Afrika és Szaúd-Arábia adott neki szabadalmat. Az Egyesült Királyságban a legfelsőbb bíróság 2023. márciusban meghallgatta a szóbeli érveket, de még nem hozott döntést, miután az Egyesült Királyság Szellemi Tulajdoni Hivatala és az alsóbb fokú bíróságok szerint a feltalálónak személynek kell lennie.

Thaler azzal érvelt, hogy a mesterséges intelligenciával kapcsolatos találmányok szabadalmi oltalma összhangban van az amerikai alkotmány azon céljával, hogy előmozdítsa a tudomány és a hasznos művészetek fejlődését (1. cikk, 8. szakasz, 8. bekezdés). Legalább két *amicus* (baráti) beadványt nyújtottak be a legfelsőbb bírósághoz a mesterséges intelligencia feltalálóként való elfogadásának támogatására. Az egyik beadványban *Lawrence Lessig*, a Harvard Law School szellemi tulajdon-jogokkal foglalkozó professzora kifejtette, hogy az AI-találmányok oltalmának megtagadása azzal a kockázattal jár, hogy olyan innovációk vesznek el, amelyek nagyon fontosak és potenciálisan életmentők lehetnek, és elriasztják az ilyen fejlesztésekbe történő jelenlegi és jövőbeli dollármilliárdos befektetéseket. A Brooklyn Law School jogi szolgálatán keresztül *amicus* beadványt is benyújtott, amelyben arra utal, hogy a Court of Appeals of the Federal Circuit döntése dermesztő hatással lesz az innovációra és a tudományos felfedezésekre, valamint negatív hatással lesz a mesterséges intelligenciával kapcsolatos kutatásra és fejlesztésre.

* Szerkesztőségünk fájdalommal értesült, hogy dr. Palágyi Tivadar, aki évtizedek óta állandó szerzőnk volt, és értékes munkájával gazdagította az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle tartalmát, közvetlenül számunk megjelenése előtt elhunyt.

** A szerző halás köszönetét nyilvánítja Molnár Imre szabadalmi ügyvivőnek a szöveg gondos lektorálásáért.

Thaler egyetlen reménye az Egyesült Államokban az, hogy a Kongresszus megváltoztatja a törvényt, és lehetővé teszi a mesterséges intelligenciával kapcsolatos találmányok valamilyen típusú védelmét. Tavaly ősszel *Coons* és *Tillis* szenátor, a szenátus szellemi tulajdonjogokkal foglalkozó albizottságának legfontosabb vezetői, kijelentették, hogy érdekli őket, milyen törvényt kellene alkotni a jövőben az AI által létrehozott találmányokra vonatkozóan. Támogatják egy nemzeti bizottság felállítását, amely megvizsgálná, hogy milyen változtatásokra van szükség a szellemi tulajdonra vonatkozó jogszabályokban annak érdekében, hogy ösztönözzék a mesterséges intelligenciával kapcsolatos innovációkat és alkotásokat.

Az USPTO is foglalkozik ezzel a kérdéssel. Februárban az USPTO észrevételeket kért a mesterséges intelligencia feltalálásával kapcsolatban, és április 25-én és május 8-án nyilvános „meghallgatásokat” tartott a témában, hogy az érdekelt felek véleményét kikérje. Az ülésekről készült felvételeket közzéteszik. Az USPTO kijelentette, hogy „fontos szerepet játszik az innováció ösztönzésében és védelmében, beleértve a mesterséges intelligencia által lehetővé tett innovációt is, hogy biztosítsa az Egyesült Államok folyamatos vezető szerepét az AI és más újonnan megjelenő technológiák (emerging technologies, ET) területén”.

B) Az Amerikai Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága úgy döntött, hogy *Andy Warhol* Prince-portréi (ábra) nem élveznek védelmet a fair use (tisztességes használat)-tan alapján, megerősítve, hogy Warhol műve nem különbözik kellőképpen az eredeti fényképtől.

1. ábra

A legfelsőbb bíróságnak a *The Andy Warhol Foundation* (Foundation) kontra *Goldsmith*-ügyben a Foundation javára hozott ítélete nagyobb szerzői jogi jogsértési kockázatot jelent a szerzői jogi védelem alatt álló más művekből ihletet merítő alkotók számára.

A legfelsőbb bíróság úgy ítélte meg, hogy Warhol „Prince-sorozata”, amely *Lynn Goldsmith* Prince-ről készült fényképén alapul, nem minősül „tisztességes felhasználásnak”, amely jogi tan lehetővé teszi a szerzői joggal védett anyagok korlátozott felhasználását a szerzői jog tulajdonosának engedélye nélkül olyan célokra, mint a kritika, kommentálás,

híradás, oktatás és átalakító felhasználás. A tárgyalt kérdés az volt, hogy Andy Warhol képe kellően átalakít-e egy szerzői joggal védett másik fényképet.

A legfelsőbb bíróság döntése egyrészt segít megerősíteni az alkotók számára a származékos műveket létrehozó harmadik személyekkel szemben biztosított jogi rendelkezéseket, másrészt viszont korlátozza harmadik személyek kreatív kifejezőmódját, hogy ösztönzést merítsenek meglévő művekből.

A döntés némi iránymutatást nyújt a tisztességes felhasználás elveinek alkalmazásához az átalakító műveket művészetként érintő ügyekben, bár a „tisztességes felhasználás” továbbra is egy vegyes jogi és tényspecifikus elemzés, amelyet jellemzően az esküdtszék elemez az egyes esetek konkrét szövegösszefüggésének és körülményeinek fényében. Ez nagyon megnehezíti az olyan meghatározásokat a művészeknek nyújtott tanácsadás során, hogy van-e vagy nincs kellően átalakító jellegű felhasználás.

Azt is fontos megjegyezni, hogy a tisztességes felhasználást a különböző bíróságok sajátosan eltérően értelmezik, és ezt a problémát a legfelsőbb bíróság legutóbbi döntése sem orvosolta.

C) *Mason Rothschild* 2023. áprilisban arra kötelezték, hogy fizessen a *Maison Hermès International*nak (Hermès) (ábra) 133 000 dollárt, miután egy New York-i esküdtszék elutasította a véleménynyilvánítás szabadságára hivatkozó védekezését, és helyett úgy ítélte meg, hogy a „MetaBirkin” NFT-kből álló kollekcója sérti a divatház védjegyjogait. Ez a döntés fontos precedenst teremtett a metaverzumbeli szellemi tulajdon-jogok érvényesítésére a digitális korban.

2021 decemberében *Mason Rothschild* amerikai művész olyan kollekciót hozott létre, amely a Hermès ikonikus Birkin táskájának képét viselte. Ezeket az NFT-eket – amelyeket „MetaBirkin”-eknek nevezett el – egy erre a célra létrehozott weboldalon (metabirkin.com) blokkláncon keresztül továbbította. Minden egyes NFT-hez a táska egyedi képe társult. A siker akkora volt, hogy 2022 júniusára a művész már száz darabot adott el belőlük, összesen több mint egymillió dollárért.

A Hermès kártérítést kér a metaverzumbeli NFT-kért folytatott védjegybitorlás-versenyben
Mután hivatalos felszólító levelei nem jártak sikerrel, a *Hermès* és a *Hermès of Paris, Inc.* 2022. január 14-én ideiglenes intézkedés iránti keresetet nyújtott be Rothschild ellen egy New York-i szövetségi bíróságnál. A luxusdivatház védjegybitorlással, hígítással, tisztességtelen versennyel és jogtalan kibertérfoglalással vádolta a művészt, és az NFT-k értékesí-

tésének leállítására vonatkozó ideiglenes intézkedést, valamint kártérítést kért. A Hermès emellett azzal érvelt, hogy a MetaBirkin NFT-k értékesítése versenyhátrányt okozott számára az NFT-piacon való befektetésért folytatott versenyben, következésképpen korlátozta nyereségszerzési lehetőségeit.

Válaszul Rothschild azzal próbált érvelni, hogy a Hermès védjegybitorlásra és hígításra vonatkozó állításait el kell utasítani azon az alapon, hogy a MetaBirkinnek egyszerűen művészeti alkotások: „Nem készítek vagy árulok hamis Birkin táskákat. Olyan műalkotásokat készítek, amelyek képzeletbeli, szőrmevel borított Birkin táskákat ábrázolnak” – mondta a kereset benyújtása után. „Az a tény, hogy a műalkotásokat NFT-k felhasználásával adom el, nem változtat azon a tényen, hogy azok művészetnek minősülnek”.

Védjegybitorlás a metaverzumban: a véleménynyilvánítás szabadsága

Az amerikai ítélkezési gyakorlat a „minimális művészi fontosságkülöbséget” kielégítő műveknek fokozott védelmet biztosít a véleménynyilvánítás szabadsága alapján (*Rogers* kontra *Grimaldi*). Ahhoz, hogy ezt a védelmet élvezhessék, művészi fontossággal kell rendelkezniük az alapul szolgáló műhöz képest és/vagy nem lehetnek kifejezetten félrevezetőek a mű forrását illetően.

A művész védekezésében erre a fokozott védelemre hivatkozott, hozzátéve, hogy a MetaBirkin NFT-k mögött álló művészi szándék az volt, hogy üzenetet közvetítsen a híres táskák modern társadalomra gyakorolt hatásáról, és hogy elítélje a szőrme luxusipar általi használatát. A Hermès azzal vágott vissza, hogy az amerikai művész nem a művészi kifejezés célját követte, hanem kereskedelmi haszonra törekedett.

Az a kérdés, hogy Rothschild döntése, miszerint a Birkin táskára összpontosítja munkáját, valódi művészi kifejezésből vagy a híres márkából való haszonszerzés jogellenes szándékából fakadt-e, kihívást jelentett az amerikai kerületi bíróság bírái számára. Ehelyett úgy döntöttek, hogy a felek sorsát egy szövetségi esküdtszék kezébe adják.

Az esküdtszék a márkatulajdonos mellé állt a metaverzumbeli védjegybitorlási vitában. 2023. február 8-i ítéletében az esküdtszék végül bűnösnek találta Rothschildot védjegybitorlás, hígítás és kibertérfoglalás vádjában, miután nem győzték meg a művész érvei a művészi szabadságról. Az esküdtszék inkább úgy vélte, hogy Rothschild tudatosan próbálta megtéveszteni a fogyasztókat, és valójában pusztán pénzügyi célt követett. Ennek eredményeképpen a művészt arra kötelezték, hogy fizessen a Hermèsnek 133 000 USD kártérítést.

Ez a metavédjegy-bitorlásról szóló döntés, amely az első ilyen esetek között van az NFT-k területén, kétségtelenül fontos precedenst teremt a jövőbeni hasonló ügyek számára. Azt is hangsúlyozza, hogy a véleménynyilvánítás szabadságát védő első módosítás alkalmazása nem zár ki minden felelősséget.

Ausztrália

Miként erre már az előzőekben utaltunk, az ügy egy több joghatóságot érintő, több bíróságra kiterjedő próbapaper ausztrál ága, amelynek azt kellett eldöntenie, hogy egy mesterséges intelligencia (artificial intelligence, AI) lehet-e „feltaláló” a szabadalmi jog alkalmazásában. Az Ausztrál Szövetségi Bíróság (Federal Court, FC) teljes bíróságának 2022 áprilisában hozott döntését követően, amely szerint az 1990. évi szabadalmi törvény értelmében a szabadalmi bejelentésben feltalálónak emberi személyt kell megnevezni, az ausztrál legfelsőbb bíróság most elutasította, hogy a felperes (dr. Stephen Thaler, a DABUS AI-rendszer feltalálója) külön engedélyt kapjon a teljes bíróság döntése elleni fellebbezésre.

Ez volt dr. Thaler utolsó fellebbezési lehetősége Ausztráliában. Így a teljes bíróság döntése az utolsó szó az ausztrál mesterséges intelligencia feltalálójának kérdésében.

Ügy tekintjük, hogy a döntés azt a tételt támasztja alá, miszerint az ausztrál szabadalmi bejelentéseknek emberi feltalálót kell megnevezniük, különben fennáll a veszélye, hogy érvényüket veszítik.

Miért utasították el a különleges fellebbezési engedélyt?

A legfelsőbb bíróság a fellebbezéshez való különleges engedély megadását inkább technikai és jogi okokra alapozva utasította el, mintsem annak végleges eldöntésére, hogy egy AI „feltalálhat-e” valamit, ami szabadalmi bejelentés tárgyát képezheti. Azon a véleményen volt, hogy a szabadalmi bejelentés benyújtásának és az ügynek az alsóbb fokú bíróságokon történő vitatási módja miatt nem volt megfelelő eszköz a felperes által felvetni kívánt elvi kérdések vizsgálatára.

Mi történhet ezután?

Bár a legfelsőbb bíróság döntését egyértelműnek tekinthetjük a szabadalmi törvény jelenlegi formája mellett, ez nem jelenti azt, hogy az AI-val és a szellemi tulajdonnal kapcsolatos szélesebb körű politikai vita véget ért. A döntés ugyanis azt a kérdést helyezi a középpontba, hogy a jelenlegi szellemi tulajdon-jogi rendszer (beleértve a szabadalmi rendszert is) reformra szorul-e, vagy egy teljesen új rendszerre van szükség a mesterséges intelligencia-rendszerek fejlesztőinek és az általuk létrehozott eredményeknek a jobb védelme érdekében.

Ausztria

Az osztrák legfelsőbb bíróság kimondta, hogy egy harmadik fél védjegyének a Google dinamikus keresőhirdetésben történő használata a hirdető részéről védjegybitorlást valósíthat meg. Ez még akkor is így van, ha a megrendelt hirdetési módszer a hirdető engedélye nélkül, önállóan és automatikusan használta a harmadik fél védjegyét, és a hirdető nem volt képes minden védjegybitorlást előre megakadályozni.

Az ügy előzményei

- Az itt tárgyalt *Airbutler*-ügy egy hirdető felelősségét érinti egy harmadik fél védjegyének a saját terméke reklámozására történő jogosulatlan felhasználásáért, amennyiben a hirdetést önműködően hozták létre a Google Dynamic Search Ads segítségével.
- A Google a következőképpen írja le a dinamikus keresőhirdetéseket: „Amikor valaki az Ön weboldalán található címekhez és gyakran használt kifejezésekhez szorosan kapcsolódó kifejezésekkel keres a Google-on, a Google Ads e címek és kifejezések alapján kiválaszt egy céldalt az Ön weboldaláról, és egyértelmű, tárgyhoz tartozó főcímet hoz létre a hirdetéséhez”. Más szóval a hirdető nem diktálja, hogy milyen szavakat használjon a hirdetés címsorában, és nem tud bizonyos szavakat feketelistára tenni (bár biztosíthatja, hogy bizonyos kulcsszavak használata esetén ne generálódjon hirdetés).
- A dinamikus keresőhirdetést használó hirdetőt a dinamikus keresőhirdetés algoritmus által okozott védjegybitorlásokért felelősnek ítélték. Sem a védjegybitorlásról való tudomás, sem a hirdető vétkessége nem volt lényeges a felelősség értékelése szempontjából. Csak a hirdető előnyét találták lényegesnek a felelősség megállapítása szempontjából. A hirdetőnek mérlegelnie kell a dinamikus keresőhirdetések használatának előnyeit és hátrányait.
- Az osztrák legfelsőbb bíróság azt is kimondta, hogy a hirdető az osztrák védjegy jog szerint felelős azért, ha a Google a termékneveket olyan szavakkal együtt tünteti fel, amelyek összetéveszthetően hasonlítanak egy harmadik fél védjegyéhez.
- Ez egy fontos ítélet, amely kiterjeszti a védjegyjogosultak felelősségét harmadik fél védjegyeinek kulcsszavas hirdetésekben történő használatáért.

További részletek

Az *Airbutler-ügy* az osztrák legfelsőbb bíróság első döntése a dinamikus keresőhirdetésekről, amelyek a bíróság szerint a kulcsszavas hirdetések egy alkategóriáját jelentik.

A dinamikus keresőhirdetések a hirdető weboldalának tartalmából algoritmus által létrehozott kifejezéseken alapulnak. A weboldalon található címek és gyakran használt kifejezések alapján a dinamikus keresőhirdetések kiválasztanak egy céldalt, és egyértelmű és fontos főcímet hoznak létre a hirdetéshez. Ezért a hirdető nem választja ki a hirdetési főcímhez használt kifejezéseket.

Az osztrák védjegy törvény 51–54. szakasza szerinti felelősségre vonás jogi értékeléséhez az osztrák felsőbb bíróságok a reklámügynökségek igénybevitelére vonatkozó ítélkezési gyakorlatra és a tisztességtelen versenyről szóló osztrák törvény 18. szakaszára hivatkoztak. Ezek szerint még akkor is, ha egy vállalkozás nem határozza meg a reklám tartalmát és formáját, vagy ha kifejezetten lemond a tartalmi előírásokról, a vállalkozás mindaddig felelős, amíg a jogsértés megelőzésére vagy orvoslására jogi lehetősége van.

A vállalkozás a jogsértést a reklámügynökségtől kapott megbízás visszavonásával bármikor megakadályozhatja vagy orvosolhatja. A vállalat továbbá egy kizárási lista létrehozásával befolyásolhatja az eszköz (azaz az algoritmus) által a kifejezések vagy mondasók kiválasztását.

Harmadik személy védjegyének jogosulatlan használata esetén az osztrák legfelsőbb bíróság úgy ítélte meg, hogy a felelősség csak akkor zárható ki, ha egy rendszeren tájékozott és észszerűen figyelmes internethasználó könnyen felismeri, hogy a reklámozott áruk vagy szolgáltatások nem a védjegy tulajdonosától vagy egy vele gazdasági kapcsolatban álló vállalkozástól származnak.

Az osztrák legfelsőbb bíróság úgy ítélte meg, hogy a vonatkozó hirdetés, az „Airbutler – devices with top test results” (Airbutler – eszközök kiváló vizsgálati eredményekkel) esetében nem ez a helyzet. A bíróság szerint a hirdetés azt a benyomást keltette volna, hogy az magától az AIRBUTLER védjegy tulajdonosától vagy egy vele gazdasági vagy szervezeti kapcsolatban álló vállalkozástól származik. Ez rontja a védjegy eredetjelölő funkcióját.

Úgy ítélték meg, hogy a dinamikus keresőhirdetések reklámtechnológiájának alkalmazásával a hirdető nem mentesül eleve azon kötelezettsége alól, hogy ne hirdessen harmadik személy védjegyét sértő reklámot. Ezen nem változtathat az a tény, hogy a hirdető a hirdetés technikai kialakításával korlátozottan befolyásolhatta a tartalmat.

Az Airbutler-ügy tanulságai

- Ne feledjük, hogy a hirdető akkor is felelősségre vonható, ha nincs befolyása a dinamikus keresőhirdetések eredményére!
- Ellenőrizzük a céldoldalt a kritikus kifejezések és mondatok tekintetében, amelyek védjegybitortást válthatnak ki!
- Készítsünk listát azokról a kifejezésekről és mondatokról, amelyekre nem szabad dinamikus keresőhirdetést generálni, és tartsuk naprakészen a listát!
- Készítsünk nyilvántartást az aktuálisan kizárt kifejezésekről és mondatokról!
- Tekintsük át a kizárt keresőhirdetések listáját!

Egyesült Királyság

Nem meglepő, hogy az Egyesült Királyság Szellemi Tulajdoni Hivatalánál (UKIPO) megnőtt azon védjegybejelentések száma, amelyek a metaverzumban kínált áruk és szolgáltatások oltalmát kísérik meg. „TPN 2/23”, 2023 áprilisában közzétett közleményében az UKIPO iránymutatást adott ki NFT-k és a virtuális áruk és szolgáltatások helyes besorolásáról.

Mi az NFT?

Az NFT egy egyedi digitális tanúsítvány, amely digitális vagy fizikai eszközök tulajdonjogát hitelesíti. Bár maga az NFT csupán egy adattoken, amely egy blokkláncon lévő bejegyzésből

áll, elválaszthatatlanul kapcsolódik ahhoz az (általában digitális) eszközhöz, amelyre vonatkozik. Az NFT célja elsősorban az eszköz tulajdonjogának képviselete.

Elfogadja-e az UKIPO az NFT-t?

Az UKIPO nem fogadja el az NFT-eket önmagukban, mert a kifejezést túl homályosnak tartja. Meg kell jelölni azt a terméket, amelyre az NFT vonatkozik. Az UKIPO az alábbi példákat adta meg az általa a 9. áruosztályban elfogadhatónak tartott kifejezésekre:

- digitális műalkotás, amelyet NFT-k hitelesítenek;
- letölthető grafikák, amelyek hitelesítését nem NFT-k biztosítják;
- letölthető szoftverek, nevezetesen (felsorolva az árutípust), amelyek hitelesítését nem NFT-k végzik;
- digitális hangfájlok, amelyek hitelesítését NFT-kkel végzik;
- letölthető digitális fájlok, amelyek hitelesítését NFT-kkel biztosítják.

A TPN 2/23 pontosítja továbbá, hogy egy NFT használható fizikai és digitális áruk hitelesítésére egyaránt. Az NFT-kkel hitelesített fizikai árukat a szokásos áruosztályba kell besorolni, például a „kézitáskák, amelyek hitelesítését NFT-k végzik”, megfelelően a 18. áruosztályba sorolhatók.

Az NFT-k olyan eszközök is, amelyek eladhatók, és a következő kifejezések a 35. áruosztályban elfogadhatók:

- Az NFT-kkel hitelesített kiskereskedelmi szolgáltatások (pl. virtuális ruházat, digitális művészet, hangfájlok) értékesítésével kapcsolatban.
- Online piacterek biztosítása nem helyettesíthető tokenekkel hitelesített áruk és szolgáltatások vásárlói és eladói számára.

Amennyiben egy NFT-t arra használnak, hogy egy klubtagságot vagy egy eseményre való belépést biztosítsanak, ez a szolgáltatás a 41. áruosztályba tartozik.

A felsorolt példákból világosan kitűnik, hogy az UKIPO véleménye szerint az NFT-k nem védhetők önálló kifejezéseként, és nem tartoznak önműködően a 9. áruosztályba. Az NFT-k inkább természetüknél fogva tartoznak ahhoz a termékhez vagy szolgáltatáshoz, amellyel kapcsolatban használják őket, és megfelelően ugyanabba az áruosztályba kell őket besorolni, mint a terméket vagy szolgáltatást.

Virtuális javak

Minden virtuális árut a 9. áruosztályba kell sorolni függetlenül attól, hogy a megfelelő fizikai termék melyik osztályba tartozna. Ennek oka, hogy a virtuális javak lényegében adatok, például digitális képek. Amikor a virtuális árukat a termékleírásban feltüntetik, meg kell határozni az áruk jellegét, például „letölthető virtuális kézitáskák”.

Virtuális szolgáltatások

Amennyiben a szolgáltatásokat virtuálisan nyújtják, az UKIPO a virtuális szolgáltatásokat a rájuk vonatkozó szokásos áruosztályba sorolja, például a „virtuálisan nyújtott oktatás” a 41. áruosztályba tartozik, amely az oktatási szolgáltatások megfelelő osztálya. Amennyiben ezeket a virtuális szolgáltatásokat a metaverzumon belül nyújtják, ugyanez a megközelítés alkalmazandó, például a „metaverzumon keresztül nyújtott oktatás” szintén a 41. áruosztályba sorolható.

Nem minden szolgáltatás nyújtható a metaverzumon belül. Amennyiben nem egyértelmű, hogy a szolgáltatások hogyan nyújthatók a metaverzumon belül, az UKIPO kifogást emel, és felvilágosítást kér. Például, míg a metaverzumon belül étel és ital rendelhető a valós világban történő kiszállítás és fogyasztás céljából, a virtuális ételek „kiszállítása” a metaverzumon belül egy avatár általi fogyasztás céljából nem minősül 35. áruosztályba tartozó szolgáltatásnak.

Egy általánosabb kifejezés megfelelőbb lehet, ha a ténylegesen nyújtott szolgáltatás egy virtuális világhoz való hozzáférés; például a következő kifejezés elfogadható a 41. áruosztályban: „szórakoztató szolgáltatások, nevezetesen virtuális valóságon vagy metaverzumon alapuló szimulációs játékszolgáltatás nyújtása”.

Hogyan viszonyul ez más hivatalhoz?

Az UKIPO iránymutatása követi az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (European Union Intellectual Property Office, EUIPO) által tavaly kiadott iránymutatást, valamint a nizzai osztályozás NFT-eket is tartalmazó frissítését.

Az UKIPO-nak az NFT-kre vonatkozó gyakorlata összhangban van a Szellemi Tulajdon Világszervezete (World Intellectual Property Organization, WIPO) által 2023. január 1-jén közzétett nizzai osztályozás 12. kiadásával, amely először tartalmazza az NFT-ekkel kapcsolatos kifejezéseket, mert a 9. áruosztályban a betűrendes listát kiegészíti a „letölthető digitális fájlok, amelyek hitelesítését NFT-ekkel végzik” kifejezéssel.

Az UKIPO által elfogadott gyakorlat összhangban van az EUIPO által kiadott iránymutatással is, amely tisztázza, hogy a virtuális áruk a 9. áruosztályba tartoznak, de fel kell sorolni a virtuális áruk által képviselt termék jellegét is. Továbbá a virtuális javakhoz és a metaverzumhoz kapcsolódó szolgáltatásokat az EUIPO szintén a szolgáltatások osztályozásának elfogadott elveivel összhangban kezeli. Az Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegyhivatala (United States Patent and Trademark Office, USPTO) online osztályozási rendszerének áttekintése azt mutatja, hogy az UKIPO gyakorlata szintén összhangban van az USPTO által elfogadott gyakorlattal.

Hasznos, hogy az UKIPO, az EUIPO és a WIPO ugyanazokat az elveket fogadja el az NFT-k, valamint a metaverzumhoz kapcsolódó áruk és szolgáltatások osztályozását illetően. Az egységes megközelítést alkalmazó hivatalok megkönnyítik a madridi nemzetközi védjegyrendszerben bejelentést benyújtó védjegybejelentők dolgát, és remélhetőleg csök-

kentik a különböző hivatalok eltérő megközelítése miatt közölt kifogások számát. Remélhetőleg a közeljövőben a világ más védjegyhivatalai is kiadnak majd hasonló útmutatókat, amelyek megerősítik, hogy máshol is ugyanazt a gyakorlatot alkalmazzák.

Egységes Szabadalmi Bíróság (Unified Patent Court, UPC)

A) 2023. június 1. jelentős előrelépést jelent az európai szabadalmi oltalom és szabadalmi jogérvényesítés szempontjából, mert megkezdte működését az új, egységes európai szabadalmi rendszer, amely a következőkből áll:

1. Egységes szabadalom, amely egységes oltalmat és azonos hatást biztosít minden részt vevő tagállamban.
2. Egységes Szabadalmi Bíróság, amely valamennyi részt vevő tagállam számára egyetlen közös, szakosodott szabadalmi bíróságot biztosít.

Az egységes szabadalmi rendszer áttekintése

Az egységes szabadalmi rendszer 2023. június 1-jén lépett hatályba. Nem lép a meglévő európai szabadalmi rendszer helyébe, hanem az Európai Szabadalmi Egyezményre (ESZE, European Patent Convention, EPC) építve egy új, központosított utat képez az európai szabadalmak megadására és oltalmára az UPC-megállapodást ratifikáló (immár) 17 uniós tagállamban (a részt vevő tagállamok).

Az egységes szabadalom egységes oltalmat és azonos hatást (egységes hatály) biztosít az Európai Szabadalmi Hivatal (ESZH, European Patent Office, EPO) által a részt vevő tagállamokban kiadott szabadalmaknak.

A jelenlegi európai szabadalmi rendszerben az ESZH által az ESZE alapján központilag kiadott „klasszikus” európai szabadalmak a nemzeti szabadalmi jogok csomagjaként válnak érvényessé az érdekelt kiválasztott országokban.

Az európai szabadalom megadás előtti szakasza változatlanul marad az új egységes szabadalmi rendszerben, amelyet továbbra is az ESZH kezel. A megadás utáni eljárás azonban fejlődött. Mostantól a bejelentő a megadás közzétételét követő egy hónapon belül választhatja meg az európai szabadalmi oltalom formáját „egységes szabadalomként”, „egységes joghatással”. Az európai szabadalom ekkor egységes szabadalommá válik, amely egységes oltalmat és azonos hatást biztosít a részt vevő tagállamokban. Az új rendszer hatékonyabb, minthogy kiküszöböli a különböző uniós országokban történő nemzeti érvényesítések sorozatos kérelmezésének és megújításának szükségességét. Ehelyett csupán egyetlen eljárásra van szükség az egységes szabadalom megszerzéséhez, amelynek megújításáért egységes pénznemben fizetendő egységes megújítási díjat kell fizetni, és az egységes szabadalom az UPC előtt egyetlen, központosított peres eljárásban érvényesíthető.

Az egységes szabadalmi bíróság áttekintése

Az UPC egy új, a részt vevő tagállamok közös szakosított bírósága. Az UPC egy elsőfokú bíróságból – amely helyi, regionális és központi részlegekre oszlik – és egy fellebbezési bíróságból áll. Az Európai Bíróság (EUB, Court of Justice of the European Union, CJEU) az UPC-nek az uniós joggal kapcsolatos előzetes döntéshozatal iránti kérelmeit tárgyalja.

Az UPC kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az egységes szabadalmakkal kapcsolatos jogviták elbírálására. Az UPC kizárólagos joghatósággal rendelkezik továbbá a részt vevő tagállamokban érvényesített klasszikus európai szabadalmak megsértésével és érvényességével kapcsolatos jogviták, valamint az ilyen szabadalom által lefedett termékre kiadott kiegészítő oltalmi tanúsítványok (supplementary protection certificate, SPC) elbírálására, kivéve, ha e szabadalmakra nem terjed ki az UPC joghatósága (opt-outolt szabadalmak).

A klasszikus európai szabadalmak érvényesítésére 2023. június 1-je előtt országonként került sor. Az eljárásokat több joghatóságban párhuzamosan folytatták le. Ez néha összeegyeztethetetlen érvényességi és bitorlási ítéleteket eredményezett. Az UPC mint egyetlen bíróság várhatóan csökkenti a különböző nemzeti bíróságok egymásnak ellentmondó ítéleteinek valószínűségét, mert a végrehajtás valamennyi részt vevő tagállamban érvényesül.

A részt vevő tagállamokban a klasszikus európai szabadalmak jogosultjai egy „átmeneti időszak” alatt bármikor kérhetik az UPC joghatóságából való kilépést. A 2023. június 1-jén kezdődött átmeneti időszak hét évig tart, de az igazgatási bizottság felülvizsgálatától függően további hét évvel meghosszabbítható. Az opt-out az európai szabadalom és a hozzá kapcsolódó kiegészítő szabadalmi oltalom alatt álló tanúsítványok élettartamára szól, ha csak azt vissza nem vonják. Ha az opt-outot visszavonják, akkor nem lehet újra opt-outot kérni. A klasszikus európai szabadalmak jogosultjai az opt-out választásával kiküszöbölik a központosított visszavonás kockázatát és a nem tesztelt UPC-t övező bizonytalanságot. Érdemes megjegyezni, hogy az egységes szabadalmak és a klasszikus európai szabadalmak, amelyek már az UPC előtti eljárás részét képezik, nem opt-outolhatók.

Az átmeneti időszak alatt az UPC a klasszikus európai szabadalmakra vonatkozóan megsztja joghatóságát a nemzeti bíróságokkal. A versenytárs vagy harmadik fél mérlegelési jogkörében áll, hogy az UPC vagy a nemzeti bíróság előtt indít-e keresetet. Az átmeneti időszak lejártát követően az UPC kizárólagos joghatósággal rendelkezik a klasszikus európai szabadalmakra vonatkozóan.

Az UPC nem rendelkezik joghatósággal az átmeneti időszak alatt opt-outolt szabadalmak, az UPC-megállapodást még nem ratifikáló európai uniós tagállamok, valamint az egységes szabadalmi rendszerben részt nem vevő országok, vagyis az EPC nem európai uniós tagjai tekintetében. Az UPC határozatai azokban a részt vevő tagállamokban lesznek hatályosak, ahol a szabadalom hatályban van.

Az UPC jogosult a szabadalmak központi visszavonására, és számos jogorvoslati lehetőséget – beleértve az előzetes és végleges jogsértés megszüntetésére irányuló intézkedéseket – biztosít, amelyek a részt vevő tagállamokban alkalmazandók.

Részt vevő tagállamok

Az új egységes szabadalmi rendszerben való részvételhez a tagállamoknak ratifikálniuk kell az UPC-megállapodást. Nem elegendő, ha az állam aláíró. Csak azok a tagállamok részesülhetnek az új rendszer előnyeiből, amelyek letétbe helyezték megerősítő okiratukat.

Eddig összesen 17 uniós tagállam ratifikálta az UPC-megállapodást: Ausztria, Belgium, Bulgária, Dánia, Észtország, Finnország, Franciaország, Hollandia, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Németország, Olaszország, Portugália, Svédország és Szlovénia.

Hét aláíró állam még nem ratifikálta az UPC-megállapodást. Ezek közé tartozik Ciprus, a Cseh Köztársaság, Görögország, Írország, Magyarország, Románia és Szlovákia, amelyek várhatóan az elkövetkező években helyezik letétbe ratifikáló okiratukat. A harmonizációs cél ellenére az egységes szabadalom területi hatálya nem terjed ki önműködően azokra az országokra, amelyek később ratifikálják az UPC-megállapodást. Következésképpen az egységes szabadalmaknak különböző generációi lesznek. Példaként Írország jelenlegi helyzetét ismertetjük.

Írország 2013-ban aláírta az UPC-megállapodást, azonban nem ratifikálta azt. Népszavazásra azért van szükség, mert a bíróság felállításához Írországnak bele kellene egyeznie abba, hogy a vonatkozó szabadalmi peres ügyek fóruma az ír bíróságokról az UPC-re kerüljön át. Az ír kormány 2014. július 23-án jóváhagyta az alkotmánymódosításról szóló törvényjavaslat fejezetcímeit. Eddig azonban nem történt érdemi előrelépés. 2023. májusban *Simon Coveney*, a vállalkozási, kereskedelmi és foglalkoztatási miniszter azt javasolta, hogy a népszavazásra 2024 késő ősztén vagy tavaszán kerüljön sor, hogy az egybeessen a helyi és európai választásokkal. Míg az utóbbit „valószínűbbnek” nevezték, a lobbicsoportok gyorsított lépéseket követelnek, és egyesek azt javasolják, hogy a kormány 2023 novemberében tartsa meg a népszavazást, hogy az egybeessen a nemek közötti egyenlőségről nemrégiben bejelentett népszavazással.

Írország az UPC rendszerében az egyetlen angol nyelvű és a szokásjogrendszerén alapuló részt vevő állam, amelynek kereskedelmi bírósága már aktív szerepet játszik az élettudományi jogviták kezelésében, amelyeket általában számos európai joghatóságban egyidejűleg tárgyalnak, erős helyzetben volt ahhoz, hogy otthont adjon az UPC központi részlege élettudományi szekciójának. A közelmúltban azonban az olasz külügyminisztérium sajtóközleményt tett közzé, amelyben bejelentette, hogy Franciaországgal és Németországgal megállapodást kötöttek a központi részleg Milánóban történő felállításáról.

B) Az UPC helyi francia és német szervezeti egységei mostantól az angol nyelvet kínálják alternatív eljárásnyelvként.

A UPC nemrégiben közzétette az egyes helyi részlegek által kijelölt nyelvek hivatalos listáját, a franciaországi, németországi és olaszországi részlegek pedig nem döntöttek úgy, hogy elfogadható nyelvként az angolt is felkínálják. Franciaország és Németország azonban

az UPC elindításának napján késői fordulatot tett, és az angol nyelvet is elfogadható nyelvként jelölte meg. Nem biztos, hogy ez a fordulat a felperesek számára olyan nagyfokú ellenőrzést biztosít az eljárás nyelve felett, mint amilyenek ez először tűnik. Így egyedül Milánó nem nevezte meg az angolt eljárási nyelvként. A Balti Régió egyedül az angolt, Milánó pedig csak az olaszt választotta e célra.

Az angol nyelv kijelölése egyes részlegek által az UPC eljárási szabályzata 14.2. szabályának c) pontja alapján történt, amely lehetővé teszi az előadó bíró számára, hogy a bírói testület érdekében elrendelje, hogy a szóbeli tárgyalást és az esetleges végzéseket vagy ítéleteket francia, illetve német nyelven tartsák, illetve készítsék, és az esetleges végzéseket vagy ítéleteket hivatalos angol fordítás kísérelje. A UPC azt is tisztázta, hogy Belgium az angol nyelvet is ezen az alapon vette fel az elfogadható nyelvek listájára a holland, a francia és a német mellé.

Az, hogy Franciaország és Németország az utolsó pillanatban az angol nyelvet is felvette a helyi részlegeiben folyó eljárások hivatalos nyelveként, irányváltás bekövetkezését jelzi, amely talán válasz arra az aggodalomra, hogy az angol mint választási lehetőség hiánya csökkenthetné népszerűségüket. A jelen állás szerint az olasz helyi részleg az egyetlen, amely nem kínálja az angol nyelvet elfogadható eljárási nyelvként.

Az eljárási szabályzat 14.2. szabályának c) pontja szerinti kijelölés azonban felhatalmazza az előadó bírót, hogy felülbírálja az angol nyelv választását, ha ez a bírói testület érdekeit szolgálja, és ezért talán kevesebb ellenőrzésben részesíti ezen részlegek felhasználóit, mint amennyinek ez első hallásra tűnhet. Meg kell várni, hogy a gyakorlatban milyen gyakran élnek majd ezzel a jogkörrel, és ha rendszeresen használják, ez még mindig hatással lehet a részlegek népszerűségére.

Európai Szabadalmi Hivatal

2023. március 21-én az ESZH Bővített Fellebbezési Tanácsa előzetes véleményt adott ki a G1/22. és G2/22. sz. összevont ügyben („elsőbbségi ügy”), amely némi bepillantást enged a felterjesztés lehetséges kimenetelére. Az alábbiakban röviden áttekintjük a tanács közleményét.

A felterjesztés

A T 1513/17. sz. ügyben a jogosult fellebbezett a felszólalási osztály 1 755 674 sz. európai szabadalmat visszavonó határozata ellen. A felperes által igényelt elsőbbséget nem tartották érvényesnek. Az Egyesült Államokban a bejelentés időpontjában a feltalálók bejelentőként való feltüntetésének követelménye miatt az elsőbbségi bejelentésben és a PCT-bejelentésben megnevezett bejelentők eltérők voltak az USA-ban és más országokban. A PCT-bejelentést megelőzően a feltalálóról a bejelentőre történő átruházást nem jegyezték fel. A jogosult a

felszólalási eljárás során megkísérelte a hiba kijavítását, és a megadott EP-szabadalomban a feltalálókat bejelentőként tüntette fel. A helyesbítést elutasították.

A jogosult fellebbezett, és a „közös PCT-bejelentői megközelítés” mellett érvelt, vagyis hogy egy olyan PCT-bejelentés esetében, ahol az A és a B fél különböző megjelölt államok bejelentője, mindkét bejelentő hivatkozhat az elsőbbségi jog átruházása nélkül az egyik bejelentő által benyújtott elsőbbségi bejelentésből származó elsőbbségi jogra.

A T 1513/17. sz. ügyet a T 2719/19. sz. fellebbezéssel egyesítették, hasonló tényállással.

A műszaki fellebbezési tanács a következő kérdéseket terjesztette a Bővített Fellebbezési Tanács elé.

I. Az Európai Szabadalmi Egyezmény hatáskört biztosít-e az ESZH számára annak megállapításához, hogy egy fél jogszerűen hivatkozik-e az ESZE 87. cikke (1) bekezdésének *b*) pontja szerinti jogutódlásra?

Az I. kérdésre adott igenlő válasz esetén:

II. a B fél érvényesen hivatkozhat-e a PCT-bejelentésben igényelt elsőbbségi jogra az ESZE 87. cikkének (1) bekezdése szerinti elsőbbségi jogok igénylése céljából, amennyiben:

1. a PCT-bejelentés az A felet csak az USA-ra, a B felet pedig más kijelölt államokra – beleértve a regionális európai szabadalmi oltalmat is – jelöli meg bejelentőként, valamint
2. a PCT-bejelentés elsőbbséget igényel egy olyan korábbi szabadalmi bejelentésből, amely az A felet jelöli meg bejelentőként, és
3. a PCT-bejelentésben igényelt elsőbbség megfelel-e a Párizsi Egyezmény 4. cikkének?

A felterjesztett I. kérdés

Megállapítva, hogy az 1. kérdéssel kapcsolatos amicus curiae (állampolgári) beadványok fele-fele arányban oszlottak meg az igen és a nem között, a Bővített Fellebbezési Tanács öt olyan kérdést emelt ki, amelyekkel a közelgő szóbeli eljárás során foglalkozni lehetne anélkül, hogy jeleznék azok jelenlegi állását, nevezetesen:

1. Az ítélezési gyakorlat mindig is (hallgatólagosan vagy kifejezetten) támogatta az ESZH hatáskörét az elsőbbségre való jogosultság megítélésében? (Egy amicus curiae beadványban megjegyezték, hogy az elsőbbségre való jogosultságon alapuló kifogások csak körülbelül 2010-től váltak rutinszerűvé a felszólalási eljárásokban.)
2. Az ESZE 60. cikkének (3) bekezdése hatással van-e a 87. cikk értelmezésére (ami az 1. kérdésre „igen” választ feltételez), vagy az utóbbit az előbbi (ami az 1. kérdésre „nem” választ feltételez) fényében kell értelmezni?
3. Az elsőbbségre való jogosultságot *hivatalból* kell-e megállapítani a vizsgálati eljárásban?
4. Lehet-e az elsőbbségre való jogosultságot az ESZE autonóm joga alapján (azaz a nemzeti jogra való hivatkozás nélkül) értékelni?

5. Ha az ESZH hatáskörrel rendelkezik az elsőbbségi jogra való jogosultság értékelésére, akkor hatáskörrel rendelkezik-e az adott bejelentő elsőbbségi bejelentéshez való jogosultságának értékelésére is? (A T 844/18 dokumentumból az érthető, hogy az elsőbbségi bejelentést benyújtó fél jogosultságát és az elsőbbségi jog megszerzését nem kell értékelni.)

A fenti 2. kérdés tekintetében az ESZE 60. cikkének (3) bekezdése – jogi fikció útján – azt tekinti a szabadalomra jogosultnak, aki az ESZH-nál a megadás iránti kérelemben szerepel, lehetővé téve az engedélyezési eljárás folytatását az érdemi jogosultság ellenőrzésének eljárási akadályá nélkül. Bár a jelenlegi ítélkezési gyakorlatot tekintve ez valószínűtlen, ha a Bővített Fellebbezési Tanács arra a következtetésre jutna, hogy a 87. cikket a 60. cikk (3) bekezdésének fényében kell értelmezni, és az elsőbbségre való jogosultság tekintetében jogi fikciót kell alkalmazni, ez jelentős változást jelentene a jelenlegi gyakorlatban.

A felterjesztett II. kérdés

A Bővített Fellebbezési Tanács a II. felterjesztett kérdéssel kapcsolatos véleményében határozottabb álláspontot fogalmazott meg, ahol az első kérdésre adott igenlő választ feltételezve inkább pozitív válaszra hajlott. Bár fenntartásai voltak a „közös PCT-bejelentők megközelítése” érvényességével kapcsolatban, jelezte, hogy a bejelentők közötti, az elsőbbségi jog megosztásáról szóló hivatalos vagy informális megállapodás lehetővé teheti, hogy valamennyi bejelentő élvezhesse a csak az egyik bejelentő által megszerzett elsőbbségi jogot. Érdekes módon előzetes véleménye szerint a PCT-bejelentés közös benyújtásának pusztán ténye is bizonyítékul szolgálhat egy ilyen megállapodáshoz. Ha a végleges döntésben ilyen megközelítést alkalmaznak, ez korlátozhatja az ESZH-nál az elsőbbségi jogra vonatkozó átruházás formális elmaradásának káros következményeit a fent említett forгатókönyvekben.

Mindenesetre, minthogy az amerikai jog szerint a feltalálók már nem kell bejelentőknek lenniük, lehet, hogy a jövőben kevesebb hasonló helyzettel fogunk találkozni.

Az Európai Unió Bizottsága

Az Európai Unió Bizottsága (EU Commission) 2023. április 27-én közzétette az uniós szabadalmakra kiható változtatási javaslatait a szabadalmak válsághelyzetekben történő kényeszerengedélyezésével, a szabványok szempontjából nélkülözhetetlen szabadalmak (standard essential patents, SEP) rendszerének reformjával (ideértve azt is, hogy az EUIPO képes legyen az SEP-licenclíjakat világszerte meghatározni), valamint az új, egységes szabadalmi jogra vonatkozó kiegészítő oltalmi tanúsítvány bevezetésével kapcsolatban. Ezzel egyidejűleg bejelentették a 2023-as uniós kvv-alapot, amely új utalványszolgáltatást tesz elérhetővé az európai szabadalmak és növényfajták tekintetében, „és lehetővé teszi a kvv-k számára, hogy a szabadalomengedélyezési költségeken akár 1500 eurót, az új növényfajták bejegyzési költségein pedig akár 225 eurót is megtakarítsanak bejelentésenként” – közölte a Bizottság.

A javaslatok célja, hogy segítsék a kkv-kat innovációik és az új technológiák hasznosításában, ezáltal hozzájárulva az EU „versenyképességéhez és technológiai szuverenitáshoz” – áll a Bizottság sajtóközleményében. A Bizottság a szellemi tulajdon-jogot a gazdasági növekedés egyik fő hajtóerejének tekinti, amely segíti a vállalatokat abban, hogy értéket nyerjenek nem anyagi javakból. A sajtóközlemény megjegyzi, hogy „a szellemi tulajdonban erős iparágak a teljes GDP közel felét és az EU teljes exportjának több mint 90%-át adják. A 2017 és 2019 közötti időszakban az EU-n belüli kereskedelem közel 76%-a a szabadalom-intenzív iparágaknak volt tulajdonítható”.

Itt most összefoglaljuk az egyes javaslatok főbb jellemzőit.

Kényszerengedélyezés válsághelyzetekben

A válságkezelésre vonatkozó kényszerengedélyezésről és a 816/2006/EK rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat a szabadalmakra, használati mintákra és oltalmi tanúsítványokra vonatkozó új, uniós szintű kényszer-engedélyezési eszközt javasol, amely a Bizottság szerint kiegészítené a többi uniós válságkezelési eszközt (például az egységes védjegyre vonatkozó sürgősségi eszközt és a chipekről szóló törvényt). A javasolt intézkedések biztosítanák a kulcsfontosságú szabadalmazott termékekhez és technológiákhoz való hozzáférést válsághelyzetekben, amennyiben az önkéntes megállapodások nem lennének a szellemijog-tulajdonosok vagy a szellemi jogokat használók számára megfelelők, vagy nem állnának rendelkezésre. Jelenleg az uniós tagállamok mindegyike saját kényszerengedélyezési rendszerrel rendelkezik. A kényszerengedélyezést „válsághelyzetekben végső megoldásként” írják le, de a Bizottság elismeri, hogy jelenleg jogbizonytalanság van ezen a területeken „mind a jogosultak, mind a szellemi tulajdon-jogok felhasználói számára”.

A javaslat olyan nem kizárólagos, nem átruházható kényszerengedélyekre irányul, amelyek hatálya és időtartama megadásuk céljára (és az adott válságra), valamint szigorúan a „válság szempontjából fontos termékekre” és az Unió területére korlátozódik.

Az egységes szabadalmakra vonatkozó SPC-k és a nemzeti SPC-kre vonatkozó központosított kérelmezési eljárás

A kiegészítő oltalmi tanúsítvány legfeljebb öt évvel meghosszabbítja a szabadalmi oltalom időtartamát a szabályozó hatóságok által engedélyezett humán- vagy állatgyógyászati készítményekre vagy növényvédő szerekre vonatkozóan. Ez a monopólium kompenzációs meghosszabbítását jelenti, hogy lehetővé tegye a termékek szabályozási rendszeren keresztül történő forgalomba hozatalát az engedélyezett időn belül. Az SPC-ket nemzeti szinten ítélik oda – minden egyes területre külön-külön – bár jelenleg az SPC-k megadásához nem áll rendelkezésre olyan központosított rendszer, mint a szabadalmak esetében az Európai Szabadalmi Hivatal. Ez az SPC-k megadására vonatkozó követelmények alkalmazásában némi eltérést eredményezett, ami néha jogbizonytalanságot és számos, az Európai Bíróság

elé kerülő bírósági ügyet eredményezett. Az érdekeltek számára aggodalomra adott okot az is, hogy az új, egységes hatályú európai szabadalom (2023. június 1-jétől, az UPC hatálybalépésével az európai szabadalmak megadásakor válik választhatóvá) tekintetében az új, egységes szabadalmi jog mellé nem javasoltak SPC-jogot is.

A növényvédő szerek egységes kiegészítő oltalmi tanúsítványáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat egységes kiegészítő oltalmi tanúsítványt vezet be az egységes szabadalmakhoz. A javaslat ugyanakkor a nemzeti szabadalmi hivatalok kiegészítő tanúsítvány iránti kérelmek elbírálása során alkalmazott eltérő megközelítéséből adódó problémákat oldaná meg azáltal, hogy az EUIPO-n keresztül központosított vizsgálati eljárást vezet be valamennyi kiegészítő tanúsítványra vonatkozóan, függetlenül attól, hogy a kiegészítő tanúsítvány iránti kérelmek nemzeti vagy egységes szabadalmakon alapulnak. A Bizottság sajtóközleménye leszögezi:

„E rendszer szerint egyetlen kérelem egyetlen vizsgálati eljárásnak lesz alávetve, amely pozitív elbírálás esetén a kérelemben megjelölt valamennyi tagállam számára nemzeti SPC-k megadásához vezet. Ugyanez az eljárás eredményezheti egy egységes SPC odaítélését is.”

Változások az EU SEP-rendszerében

A szabvány szempontjából nélkülözhetetlen szabadalmak (SEP-ek) egy adott elismert technológiai területre vonatkoznak, amelyet valamely szabványügyi szervezet által elfogadott műszaki szabvány végrehajtásához alapvető fontosságúnak minősítettek. Ilyen például az 5G technológia. Az említett szabványnak való megfelelés érdekében minden gyártónak (végrehajtónak) ezeket az SEP-eket kell használnia. Az SEP-k jogosultjainak azonban tisztességes, észszerű és megkülönböztetéstől mentes (fair, reasonable and non-discriminatory, FRAND) feltételek mellett kell engedélyezniük a felhasználást. Számos vita alakult ki arról, hogy mi a FRAND, és hogy a megvalósítóknak milyen kötelezettségük van arra, hogy olyan feltételek mellett fogadjanak el licencet, amelyeket nem ismernek el FRAND-nak. A bíróságok világszerte foglalkoznak annak meghatározásával, hogy a feltételek FRAND-nak minősülnek-e vagy sem, és hogy mennyi lenne a FRAND-licenccé; egyes bíróságok, például az Egyesült Királyság bíróságai még az ilyen, konkrét felek közötti globális licenccé feltételeit is meghatározták.

Az Európai Bizottság felismerte, hogy az összekapcsolhatósági szabványok száma valószínűleg növekedni fog, és biztosítani kívánja, hogy az EU SEP-eket kezelő rendszere zökkenőmentesen működjön. Az SEP-ekről és a 2017/1001 sz. rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat fő célkitűzései közé tartozik annak biztosítása, hogy mind az uniós SEP-tulajdonosok, mind a végrehajtók innovációt folytassanak az EU-ban, ott termékeket állítsanak elő és értékesítsenek, és versenyképesek legyenek a globális piacokon; valamint hogy a végfelhasználók – köztük a kkv-k és a fogyasztók – tiszt-

tességes és észszerű árakon részesüljenek a legújabb szabványosított technológiákon alapuló termékekből.

A javaslatok bevezetnének egy SEP-nyilvántartást, adatbázist és lényegességi ellenőrzést; szakértői véleményeket az SEP-ek összesített jogdíjáról; a FRAND meghatározását pereskedés helyett békéltetés útján; kkv-támogatási intézkedéseket; és egy kompetenciaközpontot hoznának létre.

A javasolt rendelet minden olyan szabványra vonatkozik majd, amelyet a rendelet hatálybalépése után tesznek közzé. A Bizottság azonban meg kívánja határozni, hogy mely szabványok megvalósításai vagy felhasználási esetei maradnak ki az összesített jogdíjmegállapítás és a FRAND-egyeztetési eljárás alól olyan helyzetekben, amikor az adott SEP engedélyezése nem okoz jelentős nehézségeket. Ezzel szemben a rendelet hatálybalépése előtt közzétett szabványok nem tartoznak a rendelet hatálya alá, kivéve ha az SEP-k engedélyezésének hatékonysági hiányosságaiból eredő konkrét piaci torzulások miatt a Bizottság arra nem kényszerül, hogy azokat a saját alkalmazási körébe vonja.

A Bizottság új SEP-rendelet tervezete állítólag hatékonyabbá, átláthatóbbá és kiszámíthatóbbá tenné az SEP-k engedélyezését. Csakhogy egy olyan bürokratikus hatóság körvonalazódik benne, amely eddig nem foglalkozott a szabadalmakkal, és amely szakértői véleményeket készítene arról, hogy bizonyos szabadalmak műszaki szempontból fontosak-e, továbbá egy szabvány használatáért milyen licencösszeg a megfelelő.

Úgy tűnik, hogy az Európai Bizottság azt szeretné, ha a jövőben ez az egy hatóság döntene az SEP-licencdíjakról. Ez bürokratikusnak és hatékonyság nélkülinek látszik.

A szabadalmak ösztönzik a fejlesztési beruházásokat, de hogy betölthessék jutalmazó- és ösztönzőfunkciójukat, ténylegesen végrehajthatónak kell lenniük. Bár időbeli korlátozással járó monopóliumot biztosítanak, ez csak akkor ér valamit, ha a felhasználók licencdíjat fizetnek a technológia használatáért. Ehhez a szabadalmi rendszer egy működő bírósági rendszerre van utalva. Állami érvényesítés lehetősége nélkül a szabadalmak nem sokat érnek.

Az új közigazgatási eljárás korlátozná a szabadalmi jogosultak jogigénylési jogát, és valószínűleg megnehezítené vagy legalábbis jelentősen késleltetné sok szabadalmi jogosult bírósághoz fordulását.

A jelenlegi szabadalmi rendszer, amely a piaci szereplők közötti nyílt tárgyalásokra támaszkodik, nem válik hatékonyabbá, ha a bírósági eljárást egy nem kötelező erejű közigazgatási eljárás előzi meg. A bíróság elé kerülő SEP-ügyekben rendszerint összetett jogi és műszaki részletek határozzák meg, hogy a szabadalmas követeléseai jogosak-e. Egy biztos: az SEP-ügyek intézése a hivatalos közigazgatási eljárások eredményeként nem lesz olcsóbb és kiszámíthatóbb, és kétség esetén a felek nem lesznek elégedettek a szakértők eredményével. Így azután bírósági eljárásra kerül majd sor.

A Bizottság figyelmen kívül hagyja, hogy a hatályos jog már rendelkezik egy Európaszerte harmonizált mechanizmusról, amely arra kényszeríti a feleket, hogy előnyös licencial-

tárgyalásokat folytassanak: a szabadalomtulajdonosoknak és a szabadalom használóinak megfelelő és megkülönböztetéstől mentes (FRAND) licenccről kell tárgyalniuk, mielőtt a szabadalmi jog szerinti jogsértés megszüntetéséhez való jogot bírósági úton – úgymond utolsó lehetőségként – érvényesíteni lehetne.

Az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala

2019-ben a *Supermac's (Holdings) Ltd* (Supermac's) által benyújtott törlési keresetet követően az Európai Unió Szellemi Tulajdon Hivatala használat hiánya miatt megszüntette a *McDonald's International Property Company Ltd* (McDonald's) BIG MAC uniós védjegyét. A McDonald's fellebbezett e határozat ellen, és 2022 decemberében az EUIPO fellebbezési tanácsa részben hatályon kívül helyezte a megtámadott határozatot, és engedélyezte a BIG MAC védjegy használatát az érintett áruk és szolgáltatások egy része tekintetében.

Az ügy háttere

Az 1960-as években egy *Pat McDonagh* (Pat) nevű ír tinédzser a „Supermac” becenevet érdemelte ki a gael futballban elért eredményei miatt. Pat 1978-ban Supermac's néven éttermet nyitott, és ma már több mint 100 Supermac's működik Írországból és Észak-Írországból.

2017-ben a McDonald's felszólalt a Supermac's két európai uniós védjegybejelentése ellen arra hivatkozva, hogy fennáll az összetéveszthetőség a BIG MAC védjegyével. A Supermac's válaszul a McDonald's 62638. sz., BIG MAC európai uniós védjegye ellen használatbavétel elmaradása miatt 1996-ban törlési keresetet nyújtott be, amely a következőkre vonatkozott:

„29. áruosztály: Hús-, sertés-, hal- és baromfitermékekből készült élelmiszerek, húszsendvicsek, tartósított és főtt gyümölcsök és zöldségek, tojás, sajt, tej, tejkészítmények, savanyúságok, desszertek.

30. áruosztály: Ehető szendvicsek, kekszek, kenyér, sütemények, csokoládé, kávé, pótkávé, tea, mustár, zabpelyh, sütemények, mártások, fűszerek, cukor.

42. áruosztály: Étterem és egyéb, fogyasztásra előkészített ételek és italok szolgáltatásával foglalkozó létesítmények, autós létesítmények franchise üzemeltetésével kapcsolatos vagy azzal összefüggő szolgáltatások; elvitelre szánt ételek elkészítése; ilyen éttermek, létesítmények és lehetőségek tervezése mások számára; építési tervezés és tanácsadás éttermekhez mások számára.”

A felhasználás bizonyítására a McDonald's három eskü alatti nyilatkozatot nyújtott be németországi, franciaországi és egyesült királyságbeli vállalatának képviselőitől, amelyek a BIG MAC szendvicsekkel kapcsolatos jelentős értékesítési tevékenységéről közöltek számadatokat a vonatkozó időszakra. Emellett a McDonald's benyújtott

- brosúrákat és mindhárom nyelven készült reklámplakátjainak kinyomtatott példányait;

- a McDonald's mindhárom nyelven kiadott brosúráit és reklámplakátjainak kinyomtatott példányait;
- a McDonald's szendvicssdobozok csomagolását;
- üres étlapokat, amelyeken az árat még nem töltötték fel, és amelyeken a védjegy szerepelt;
- a McDonald's több európai ország honlapjáról származó, BIG MAC szendvicseket ábrázoló nyomtatványait; és
- a Wikipedia BIG MAC hamburgerről szóló oldalának kinyomtatott változatát.

Az EUIPO Törlési Osztálya úgy ítélte meg, hogy a benyújtott bizonyítékok nem elegendők a védjegy tényleges használatának megállapításához. A törlési osztály azt állította, hogy hiányoznak a McDonald's által a védjegy tényleges kereskedelmi használatának mértékét igazoló adatok. Úgy vélte, hogy a benyújtott bizonyítékok nem tartalmaznak elég részletes adatokat az értékesítési adatokról, a weboldalon keresztül felvett rendelések számáról, sem a weboldal forgalmáról és arról, hogy ez a forgalom honnan származik. Megállapította továbbá, hogy a védjegyjogosultaktól vagy azok alkalmazottaitól származó eskü alatti nyilatkozatoknak van némi bizonyító erejük, de kisebb súlyt kapnak, mint a független bizonyítékok. Röviden, az EUIPO a következőképpen bírálta a McDonald's által benyújtott bizonyítékokat:

„A tényleges használat bizonyításának módszerei és eszközei korlátlanok. Az a megállapítás, hogy a jelen ügyben a tényleges használatot nem sikerült bizonyítani, nem a bizonyítás túlzottan magas követelményeinek tulajdonítható, hanem annak, hogy az uniós védjegyjogosult úgy döntött, hogy korlátozza a benyújtott bizonyítékokat.”

Következésképpen az EUIPO a BIG MAC védjegyet teljes egészében megszüntette.

A McDonald's fellebbezése

A McDonald's 2019 márciusában fellebbezett e határozat ellen, és további bizonyítékokat nyújtott be a BIG MAC védjegy Németországban, Franciaországban és az Egyesült Királyságban (a továbbiakban: az említett piacokon) történő használata mértékének bizonyítására. Ezek a következők voltak:

- fogyasztói felmérések, amelyek bizonyítják a BIG MAC kifejezés nagyfokú ismertségét a McDonald's gyorséttermi termékeivel kapcsolatban;
- az említett piacokon működő McDonald's éttermek nyugtáinak és elektronikus pénztárgépei kivonatainak másolatai, amelyek bizonyítják a védjegy használatát az érintett időszakban;
- a PWC pénzügyi ellenőrzési jelentése, amely információkat tartalmaz az említett piacokon az érintett időszakban értékesített BIG MAC-egységekről;

- az étteremláncok ágazatában működő német munkaadói és szakmai szövetségtől származó megerősítő levél, amely tanúsítja, hogy a BIG MAC-et vállalatuk alapvető termékének ismerik el;
- a BIG MAC-index használatáról szóló alábbi cikk:
 - The Economist 1986-ban mint a valuták vásárlóerő-paritás elméletén alapuló útmutatóját közli egy BIG MAC burger árát a különböző országokban);
 - Google analitikai adatok;
 - reklámanyagok és fényképek a BIG MAC termék eredeti csomagolásáról; és
 - a McDonald's étlapjainak fotói az említett piacokról.

A McDonald's marketingtevékenységének bizonyítékát is benyújtotta, hirdetésekkel, közösségimédia-beszámolókkal, YouTube-videóhirdetésekkkel és neves brit újságok és weboldalak cikkeivel.

A fellebbezési tanács a Supermac kifogásait a McDonald's által benyújtott kiegészítő bizonyítékok elfogadhatóságával szemben az uniós védjegyről szóló, felhatalmazáson alapuló, 2017/1430 sz. rendelet 27. cikkének (4) bekezdésére hivatkozva válaszolta meg, amely lehetővé teszi számára, hogy csak akkor fogadja el az első ízben előtte benyújtott tényeket vagy bizonyítékokat, ha ezek első látásra valószínűsíthetően fontosak az ügy kimenetele szempontjából, és a bizonyítékokat alapos okokból nem nyújtották be kellő időben, különösen, ha azok csupán kiegészítik a már időben benyújtott tényeket és bizonyítékokat.

A fellebbezési tanács megállapításai

A tanács megállapította, hogy elegendő bizonyíték áll rendelkezésre annak elismeréséhez, hogy a BIG MAC a McDonald's gyorsétteremlánc zászlóshajója, és világszerte értékesített emblematisz szendvics (különösen a BIG MAC-indexre hivatkozva).

A fellebbezési tanács a törlési osztály határozatát részben hatályon kívül helyezve a BIG MAC európai uniós védjegyet a következőkre vonatkozóan engedélyezte:

„29. áruosztály: Hús- és baromfitermékekből készült élelmiszerek, húsos szendvicsek, csirkés szendvicsek.

30. áruosztály: Ehető szendvicsek, húsos szendvicsek, csirkés szendvicsek.

42. áruosztály: Éttermek és fogasztásra előkészített ételek és italok szolgáltatásával foglalkozó más létesítmények, vagy létesítmények üzemeltetésével kapcsolatos szolgáltatások, valamint vezetés közben kiszolgáló létesítmények; elvitelre szánt ételek elkészítése.”

Érdekes módon a fellebbezési tanács megjegyezte, hogy a McDonald's által benyújtott bizonyítékok azt mutatták, miszerint a BIG MAC védjegyet nemcsak egy adott szendvics azonosítására, hanem az élelmiszer-szolgáltató népszerűsítésére is használták. A McDonald's sikeresen bizonyította, hogy a BIG MAC szendvicset nem lehet más éttermekben megvásárolni, csak az uniós védjegyjogosult létesítményeiben – ezzel megkülönböztetve a McDonald's által nyújtott éttermi szolgáltatásokat a versenytársakétól. Ez azonban nem terjedt ki

a „franchise-szolgáltatásokra”, amelyeket a BIG MAC európai uniós védjegy előírásai tartalmaztak.

Megjegyzés

Feltételezhető, hogy a törlési osztály valamennyi bírója, valamint a fellebbezési tanács személyesen ismerte a BIG MAC márkát – ilyen vitathatatlan a hírneve. Ez az ügy azonban időszerű emlékeztetőül szolgál arra, hogy milyen fontos elegendő és megfelelő bizonyítékot szolgáltatni, amikor egy védjegyet az EUIPO előtt a használat hiánya miatti törlési kérelemmel szemben védenek még egy olyan jól ismert védjegy esetében is, mint a BIG MAC. Bár a jogtulajdonosok óvatosak lehetnek a kereskedelmi szempontból érzékeny adatok megosztásával kapcsolatban, különösen akkor, ha ezek az információk egy versenytárs számára is hozzáférhetővé válnak, az értékesítésre, forgalomra vagy internetes forgalomra vonatkozó megfelelő bizonyítékok benyújtásának elmulasztása végső soron a védjegy elvesztéséhez vezethet. Ez is megerősíti a független, harmadik féltől származó bizonyítékok fontosságát, amelyeknek jelentős súlyuk van az EUIPO előtt.

Az Európai Unió Törvényszéke (General Court of the EU, GC)

A) Az Európai Unió Törvényszéke a *Coinbase* kontra *EUIPO – bitFlyer* (*Coinbase*)-ügyben 2023. március 23-án hozott T 366/21 sz. ítéletében nem értett egyet az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatalával (ami nem minden nap történik meg). Ehelyett a *Coinbase, Inc.* (*Coinbase*) mellé állt, amely amerikai vállalat az egyik legnagyobb kriptopénzváltó platformot – a *Coinbase-t* – üzemelteti, amelyet 2012-ben azzal az elképzeléssel alapítottak, hogy bárki bárhol egyszerűen és biztonságosan küldhesse és fogadhatja a Bitcoin kriptopénzt.

Az ügy háttere

2016. február 3-án a *bitFlyer Inc.* japán társaság, amely a bitFlyer kriptopénzváltót üzemelteti (2017 óta a Bitcoin kereskedelmi forgalomban Japánban az első helyen áll), a WIPO-tól 1308248 sz. nemzetközi lajstromozást (International Registration, IR) kapott a COINBASE szóvédjegyre a 9., 35., 36., 38. és 42. áruosztályba tartozó áruk és szolgáltatások vonatkozásában.

A Coinbase 2018. június 29-én az EUIPO-hoz a COINBASE védjegy teljes egészében történő törlése iránti kérelmet nyújtott be. A törlési okok a következők voltak: *i)* a 2017/1001/EU sz. rendelet 60. cikk (1) bekezdésének *a)* pontjában említett okok a 8. cikk (1) bekezdésének *b)* pontjával (összetéveszhetőség) összefüggésben, többek között a korábbi IR-EU 1216587 COINBASE (szóvédjegy) alapján a 9., 36. és 42. áruosztályban, valamint *ii)* az 59. cikk (1) bekezdésének *b)* pontja (rosszhiszeműség) alapján. A Coinbase rosszhiszeműségre vonatkozó állításának alátámasztására lényegében azzal érvelt, hogy a bitFlyer Inc. tudott vagy tudnia kellett volna arról, hogy korábban intenzíven használta a COINBASE védjegyet az USA-ban és az EU-ban a Bitcoin kriptovalutával való kereskedelmet lehetővé tevő szoftver vonatkozásában.

Az EUIPO Törlési Osztálya az azonos és hasonló áruk és szolgáltatások tekintetében a megtámadott védjegyet a közönség általi összetévesztés veszélye miatt törölte. A törlési kérelmet az eltérő áruk és szolgáltatások tekintetében elutasította. Különösen úgy ítélte meg, hogy a Coinbase nem nyújtott be konkrét és meggyőző bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy a bitFlyer Inc. tisztességtelenül járt el a vitatott védjegy bejelentésekor.

A Coinbase fellebbezést nyújtott be, amelynek indokolásában a fellebbezés hatályát azokra az árukra és szolgáltatásokra korlátozta, amelyek tekintetében a törlési kérelmet elutasították.

Az EUIPO negyedik fellebbezési tanácsa elutasította a fellebbezést. Megállapította, hogy a fellebbezés tárgya arra korlátozódott, miszerint a bitFlyer Inc. rosszhiszeműsége a védjegybejelentésnek az eltérő áruk és szolgáltatások tekintetében történő benyújtásakor megállapítható volt-e vagy sem. Úgy ítélte meg, hogy az ügyiratokban semmi nem utal arra, miszerint a bitFlyer Inc. tisztességtelen szándékkal és tisztességtelenül próbálta volna megakadályozni egy versenytárs, például a Coinbase jogos védjegyhasználatát.

A Coinbase fellebbezett a GC előtt.

A GC megállapításai

A GC emlékeztetett arra, hogy az EUB ítélkezési gyakorlata szerint annak megállapításához, hogy a bejelentő rosszhiszeműen jár-e el, figyelembe kell venni az uniós védjegy bejelentésének időpontjában fennálló, az adott esetre jellemző valamennyi lényeges tényezőt (2009. június 11-i ítélet, a *Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli*-ügy).

Hozzátette, hogy figyelembe vehető továbbá a vitatott megjelölés eredete és a létrehozása óta történő használata, az e megjelölés uniós védjegyként történő lajstromozása iránti ké-

relem benyújtásának alapjául szolgáló kereskedelmi logika, valamint a jelen bejelentéshez vezető események időrendje (2020. december 16-i ítélet, a *Pareto Trading* kontra *EUIPO – Bikor és Bikor Professional Color Cosmetics Małgorzata Wedekind*-ügy.)

Az EUB feltette magának a kérdést, hogy az EUIPO fellebbezési tanácsa helyesen vette-e figyelembe a vitatott védjegy bejelentésének időpontjában fennálló valamennyi lényeges, az ügyre jellemző tényezőt (36. §). E kérdésre nemleges választ adott, mert a fellebbezési tanács rosszhiszeműségre vonatkozó értékelése csak az eltérő árakra és szolgáltatásokra vonatkozott (39. és 40. §).

Még ha a fellebbezési tanács előtti ügy a különböző árakra és szolgáltatásokra korlátozó-dott is, annak érdekében, hogy a rosszhiszeműség értékelése során az esetre jellemző összes lényeges tényezőt figyelembe vegye, a tanácsnak az ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a hasonló termékeket és szolgáltatásokat is figyelembe kellett volna vennie. Ezek ugyanis a vitatott védjegy bejelentésekor a bitFlyer Inc. által bejelentett termékek és szolgáltatások részét képezték. Ezért a fellebbezési tanács döntésének a rosszhiszeműség értékelése során a hasonló árakra és szolgáltatásokra és az ezekre vonatkozó bizonyítékokra is ki kellett volna terjednie (38. §).

Azáltal, hogy a fellebbezési tanács a hasonló termékeket és szolgáltatásokat nem vette figyelembe a rosszhiszeműség értékelésekor, nem vette megfelelően figyelembe a rosszhiszeműség átfogó értékelése során az összes olyan, az ügyre jellemző lényeges tényezőt sem, amely a megtámadott védjegy bejelentésének időpontjában fennállt, ahogyan azt az ítélkezési gyakorlat előírja. A tévedés tehát meghiúsította a bírói mérlegelést (51–53. §).

Következésképpen a GC helyt adott a Coinbase fellebbezésének (keresetének), és határon kívül helyezte a fellebbezési tanács határozatát. Az ügy azonban nem ért véget. Most a tanács feladata lesz, hogy az észrevételezett ítéletnek megfelelően újra döntsön a törlési kérelemről.

Megjegyzés

Egyet lehet érteni a GC megállapításaival. Az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a rosszhiszeműség megítélésekor az EUIPO-nak (vagy a nemzeti bíróságoknak) figyelembe kell vennie az összes lényeges ténybeli körülményt, ahogy azok a megtámadott védjegy bejelentésének időpontjában fennálltak; ez az időpont a döntő (*Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli*-ügy, 35. §). Nem a fellebbezés terjedelmének kell évekkel később korlátozottnak lennie (ami a részleges törlés miatt logikusnak tűnik), hanem annak, hogy a megtámadott védjegy jogosultjának szándéka az összes árura és szolgáltatásra vonatkozott, és hogy a törlést kérelmező a megtámadott védjegy teljes egészében történő törlésére törekedett.

Ez az ügy a *Stylo & Koton*-ügyre emlékeztet (az EUB 2019. szeptember 12-i ítélete, amelyet egyébként a fellebbezési tanács idézett határozatában), amelyben mind az EUIPO, mind a GC úgy ítélte meg, hogy az eltérő szolgáltatások esetében nem áll fenn rosszhiszeműség. A *Stylo & Koton*-ügyben az ESZH határon kívül helyezte a GC ítéletét, és megsemmisítet-

te az EUIPO fellebbezési tanácsának határozatát, lényegében kimondva, hogy továbbra is tény, hogy a fellebbező a vitatott védjegy teljes egészében történő törlését kérte, és ezért ezt a törlési kérelmet a beavatkozó azon szándékának értékelése alapján kell vizsgálni, amely abban az időpontban állt fenn, amikor a különböző áruk és szolgáltatások – köztük textiltermékek – tekintetében a fellebbező által már használt, szó- és ábrás elemet tartalmazó uniós védjegy lajstromozását kérte a textiltermékek tekintetében (61. §). Ezt követően az EUIPO fellebbezési tanácsa úgy ítélte meg, hogy az összes vitatott szolgáltatás tekintetében az összetéveszthetőség hiányában is fennállt a rosszhiszeműség.

B) A GC elismeri a *Bolgheri konzorcium* (Konzorcium) minden érvét a BOLGARÉ bolgár védjegy elleni perben, amelynek fellebbezését véglegesen és nyilvánvalóan megalapozatlannak ítélte.

6 év várakozás után véget ért egy olyan történet, amely a BOLGHERI eredetmegjelöléseket fenyegette. 2017-ben ugyanis a *Domaine Boyar* (Boyar), Bulgária legnagyobb borászata az EUIPO-nál kérelmezte a BOLGARÉ védjegy lajstromozását a szeszes italok áruosztályában. Meglepő módon a konzorcium által benyújtott felszólalást elutasították, és egészen tavaly márciusig kellett várni, amikor az EUIPO teljes mértékben elfogadta a konzorcium fellebbezését. Ezt követően a Boyar megtámadta ezt a határozatot a GC-nél, amely nagyjából egy év elteltével most véglegesen és egyértelműen nyilatkozott az ügyben.

A GC ítélete

A GC tárgyalás kitűzése nélkül döntött, mert a bírók a konzorcium védekezését, valamint az EUIPO határozatát olvasva nyilvánvalóan megalapozatlannak ítélték a Boyar fellebbezését. Az ítélet kimondja, hogy a BOLGARÉ védjegy alkalmas arra, hogy az érintett közönség tudatában a BOLGHERI eredetmegjelölést idézze fel.

A Boyar reakciója

A GC hangsúlyozta, hogy ez a körülmény nem kérdőjelezhető meg azon tény által, hogy az érintett közönség a BOLGARÉ márkát Bulgáriára való utalásként érzékelheti. A bíróság szerint ugyanis ez a körülmény, még ha megállapítható is, nem elegendő ahhoz, hogy a közönség – szembesülve a BOLGARÉ márkával – ne tartsa szem előtt a BOLGHERI eredetmegjelölés által lefedett termékről alkotott képet is. A két kifejezés között számos hasonlóság van:

1. hangzásbeli hasonlóság;
2. hasonló betűszám, amelyből az első négy azonos;
3. a termékek azonossága;
4. képi hasonlóság az írásjegyekben.

Úgy tűnik, hogy ennek az ítéletnek a Bolgheri-terület érdekein messze túlmutató jelentősége van; alapvetően irányadó értékű lesz az olasz és az európai eredetmegjelölések oltalma szempontjából.

A GC döntése nem hagy kétséget afelől, hogy a BOLGARÉ védjegy a BOLGHERI eredet-megjelölést idézi, és ezt a körülményt nem lehet megkérdőjelezni a felszólaló által állított ténnyel, hogy az érintett közönség a BOLGARÉ' márkát Bulgáriára való utalásként érzékelheti. A bíróság szerint ugyanis ez a körülmény, még ha megállapítható is, nem elegendő ahhoz, hogy megakadályozza a közönségben a BOLGARÉ védjeggyel szembesülve a BOLGHERI bor képének felmerülését is. A bíróság ezért arra a következtetésre jutott, hogy a Boyar által benyújtott fellebbezést mint nyilvánvalóan megalapozatlant el kell utasítani. A bíróság továbbá a másik felet kötelezte a konzorcium költségeinek viselésére.

Franciaország

2023. április 6-án a francia (INPI) és a kínai (CNIPA) szellemi tulajdoni hivatal aláírta a gyorsított szabadalmi ügyintézési (Patent Prosecution Highway, PPH) megállapodást.

Ez a megállapodás új stratégiát biztosít a francia bejelentők számára a kínai szabadalom gyors megszerzéséhez, a PPH-megállapodás alapján a francia bejelentők ugyanis kérhetik a CNIPA-nál a második szabadalmi bejelentés megadására irányuló eljárás felgyorsítását, függetlenül attól, hogy az egy nemzeti bejelentés vagy egy kínai nemzeti bejelentési szakasz a PCT (Szabadalmi Együttműködési Szerződés) útján, feltéve, hogy ez utóbbi kellően közeli igénypontokat tartalmaz az INPI által szabadalmazhatónak ítélt igénypontokhoz.

Ez a megállapodás a kínai bejelentőkre is vonatkozik, lehetővé téve számukra, hogy felgyorsítsák franciaországi szabadalmi bejelentéseik megadásának folyamatát, ha korábbi kínai szabadalmi bejelentéseiket a CNIPA szabadalmazhatónak minősítette.

A megállapodás 2023. június 1-jén lépett hatályba.

India

A) A közelmúltban a *Louis Vuitton Malletier (LV)* kontra *Javed Khan & Ors*-ügyben a Delhi Felsőbíróság (Delhi High Court, DHC) a keresetet az LV javára ítélte meg az alperesek azon nyilatkozata alapján, hogy nem használják az LV logó rövidített LV változatát, és öt egyenlő, 20 000 INR összegű részletben 100 000 INR-t fizetnek perköltséggé az LV javára.

Tények és beadványok

A jogvita akkor keletkezett, amikor az LV (felperes) megállapította, hogy az 1. alperes, *Javed Khan*, aki „Jay Kay Sales” kereskedelmi név alatt lábbelik és férfi ruházat nagykereskedője, valamint a 2. alperes, *Bilal Khan*, aki bejegyzett vállalkozó, az LV logóval ellátott lábbeliket értékesítettek, valamint az LV logót LEE VANZ néven csatok formájában használták lábbelijükön. A felperes a 3. számú alperesről, *Ashok Kumarról* és két további személyről is tudomást szerzett, akik egy online e-kereskedelmi portált működtettek a www.olvikart.com weboldalon és a közösségi médiában, például az Instagramon, amelyek a felhasználókat az

említett weboldalra irányították, ahol a logóval ellátott termékeket, például lábbeliket, karórákat és egyéb kiegészítőket kínáltak eladásra hamisítványként.

A felperes a bíróság előtt folyó jogsértési eljárásban az LV védjegyek indiai védjegylajstromozásaira hivatkozott, és azt állította, hogy a megkülönböztető virágmintás LOUIS VUITTON védjegyek és logók kizárólag az ő, vagyis a felperes tulajdonát képezik.

A bíróság 2021. december 9-én kelt végzésében az alperesek ellen ideiglenes intézkedést hozott, és utasította a helyi megbízottakat az 1. és 2. számú alperes helyiségeinek megtekintésére. Ellenőrzésük alkalmával a helyi megbízottak lefoglalták az LV jelzéssel ellátott árukat. Az alperesek két telephelyén összesen 343 pár lábbelit foglaltak le.

Az alperesek megjelentek a bíróság előtt, és beleegyeztek, hogy lezárják a felperessel folytatott vitát. Vállalták, hogy összesen 100 000 INR-t fizetnek a per költségekre, és nem használják az LV Logót vagy a felperes más védjegyeit. A felperesnek cserébe nem volt kifogása az ellen, hogy az alperesek használják a LEE VANZ védjegyet mindaddig, amíg az LV logo rövidített LV változatát nem használják. Az alperesek beleegyeztek abba is, hogy a lefoglalt árukat a felperes ügyvédje elé állítják, hogy az LV csatok azokról eltávolíthatók és a lábbelik az alpereseknek visszaküldhetők legyenek.

A per lezárása

A bíróság a felek által tett nyilatkozatok alapján a keresetet elutasította, és az LV sikeresen érvényesíthette az LV logóhoz fűződő jogait, a bírósági eljárás pedig hatékonyan és gyorsan lezárult.

A jelen ügy egy újabb példa arra, hogy a szellemi tulajdon-jogokkal foglalkozó indiai bíróságok az utóbbi időben gyors és hatékony vitarendezési mechanizmust alkalmaznak, ezáltal ösztönözve a márkatulajdonosokat arra, hogy szabadon működjenek, és szükség esetén könnyen és sikeresen érvényesítsék jogukat a hamisítókkal szemben.

B) A PHONEPE és a POSTPE védjegy a *PhonePe Private Limited* (PPL) és a *Resilient Innovations Private Limited* (Resilient) között a Bombay Felsőbíróság (Bombay High Court, BHC) előtt zajló legutóbbi peres eljárásban érintettek. A felek a múltban többször is pereskedtek különböző bíróságok előtt. Ebben a fordulóban a PPL kérte a Resilient eltiltását a POSTPE védjegy használatától üzleti tevékenységében.

A felek közötti korábbi jogviták

A PPL 2019-ben a PHONEPE lajstromozott védjegyhez fűződő jogaira alapozva keresetet nyújtott be a Delhi Felsőbírósághoz (Delhi High Court, DHC), hogy tiltsa el a Resilientet a BHARATPE védjegy használatától. A PPL által benyújtott ideiglenes intézkedés iránti kérelmet elutasították, ami ellen fellebbezést nyújtott be, de az szintén hasonló sorsra jutott. Ez a per a DHC előtt van folyamatban.

2021-ben a PPL keresetet nyújtott be a BHC-hez, hogy a Resilientet tiltsa el a POSTPE védjegy használatától vállalkozásával kapcsolatban. A PPL az említett keresetet a bíróság által megadott feltételes szabadsággal visszavonta. A BHC a szabad használat megadása során megjegyezte, hogy a Resilient által felhozott állításokat nyitva tartják, és a PPL új kereset benyújtása esetén hivatkozhat rájuk.

A PPL a következőkre vonatkozóan kért végzést a jelen perben

1. A PPL 2014-ben vette át a PHONEPE védjegyet. A PHONEPE védjegyet és annak változatait 2016 márciusában lajstromozták, beleértve a devanagari írásmóddal írtakat is.
2. Pénzügyi szolgáltatásokat nyújtanak mobiltelefonos alkalmazásokon keresztül, megkönnyítve a pénzügyi tranzakciókat a fogyasztók és a kereskedők között olyan online és offline fizetési módokon, mint az egységes fizetési felület (UPI), QR-kódok vagy betéti és hitelkártyák.
3. A PPL által nyújtott szolgáltatások egyszerű használata miatt a PHONEPE alkalmazás rendkívül népszerűvé vált, és nagy piaci részesedéssel rendelkezik.
4. Lajstromozták a www.phonepe.com weboldalt és a www.blog.phonepe.com blogot. A PHONEPE védjegy és annak változatai hatalmas goodwillre tettek szert, a „pe” kifejezés pedig szinonimájukká vált.
5. A felszólítási kérelem DHC általi elutasítását követően a Resilient mindent megtett annak érdekében, hogy a lehető legközelebb kerüljön a PPL PHONEPE lajstromozott védjegyéhez a POSTPE védjegy elfogadtatásával.
6. A PHONEPE megkülönböztetőképességgel rendelkező kitalált védjegy, és a hindi nyelvben használva „on” azt jelenti, hogy a PPL szolgáltatásai egy alkalmazáson keresztül „on” vannak a mobiltelefonon.
7. A PHONEPE és a POSTPE versengő védjegy hasonló, és a kifogásolt védjegy Resilient általi elfogadása védjegybitorlásnak és passing off-nak minősül.

A Resilient a következő indokokra hivatkozva válaszolta meg a felszólítási kérelmet:

- o A PPL az eljárásban egymásnak ellentmondó és egymást megsemmisítő álláspontokat képviselt, így a kérelem már csak ezen az alapon is elutasítást érdemel. A DHC a felszólítási kérelmet elutasítva megállapította, hogy a PPL nem tarthat igényt a „pe” (a Pay-hez hasonló) védjegyének kizárólagosságára, és az a kérdés, hogy a „pe” szinonimájává vált-e vállalkozásuknak, a bírósági eljárás tárgyát képezi. A fenti megállapítások a jelen ügy tényeire és körülményeire is vonatkoznak.
- o Több jogalany használja a „pe” szót védjegy részeként. Ezen túlmenően a védjegynyilvántartás a PPL PHONE PE védjegy bejelentésének vizsgálatakor olyan védjegyeket vett figyelembe, mint a PHONE PE DEAL, a PHONE PE STORE, a PHONE PE CRORE és „pe”-t használó más védjegyek. A vizsgálati jelentésre adott válaszában a PPL azt állította, hogy a PHONEPE összességében még az ilyen védjegyekkel összehasonlítva

is megkülönböztethető. Ilyen körülmények között nem volt szó hasonlóságról, nem-hogy megtévesztő hasonlóságról a két védjegy, a PHONEPE és a POSTPE között.

- o A PHONEPE védjegy nem rendelkezik megkülönböztetőképeséggel, mert a PPL nem tarthat igényt a „pe” szó kizárólagos használatára, a védjegy fennmaradó része, azaz a „phone” szó pedig szótári szó.

A bíróság elemzése és megállapításai

1. Igaz, hogy a PPL korábban keresetet indított a DHC-nél a BHARATPE védjegy ellen. Az említett eljárásban a PPL azt állította, hogy a „pe” a fizetési műveletre utal, és hogy a „telefon” szóhoz utótagként használt „pe” megkülönböztetőképeséget és másodlagos jelentést szerzett. A DHC azonban arra a következtetésre jutott, hogy a PPL ilyen állítása alapvetően a bírósági eljárás tárgyát képezi. Bár ez a megállapítás a BHARATPE védjeggyel összefüggésben született, a DHC a PPL által felhozott állításokat a PHONEPE lajstromozott védjegyével összefüggésben vizsgálta.
2. A DHC azt is megvizsgálta, hogy a PPL csak a „pe” szóra vonatkozóan igényelhet-e kizárólagosságot, amely PHONEPE bejegyzett védjegyének részét képezi. A védjegy-törvény 17. szakaszát alkalmazva a bíróság megállapította, hogy amennyiben az említett állításnak az ideiglenes intézkedés szakaszában helyt adnának, az a védjegy egy része tekintetében a kizárólagosság megadásával érne fel, ami a törvény 17. szakasza szerint megengedhetetlen.
3. A jelen ügyben figyelembe kell venni, hogy a PPL a védjegy hivatal vezetője előtt azt állította, hogy PHONEPE védjegye egészében véve nem hasonlít az olyan védjegyekhez, mint a PHONE PE DEAL, PHONE PE STORE, PHONE PE CRORE stb. A Resilient jogosult a felek közötti említett korábbi jogi eljárásokra hivatkozni annak vizsgálata érdekében, hogy a PPL megváltoztatta-e álláspontját, és hogy ez milyen hatással van a mérlegelési jogkör megadására vagy elutasítására az ideiglenes intézkedés iránti eljárás szakaszában.
4. Ebben a tekintetben a *prosecution history estoppel* (lajstromozási eljárásra való hivatkozás tilalma) szempontja jelentőséget nyer. A PPL ugyanis nem hivatkozhat jogosan arra, hogy ha már megszerezte védjegye lajstromozását, az e lajstromozás megadásához vezető eljárásokban elfoglalt álláspontjának nincs jelentősége a későbbi bírósági eljárásokban.
5. A PPL-nek a DHC és a BHC előtti konkrét álláspontját figyelembe véve nyilvánvaló, hogy ellentmondásos beadványokat tesznek a jogsértés megszüntetése érdekében. Ez azt bizonyítja, hogy a PPL úgy próbált ideiglenes intézkedést elérni, hogy egymásnak ellentmondó álláspontjait megváltoztatta.

A fentiek fényében a BHC úgy ítélte meg, hogy a PPL nem tudott *prima facie* (első pillantásra) bizonyítani, és a mérleg nyelve sem az ő javára mutat. Ennek megfelelően elutasította a jogsértés megszüntetésére irányuló kérelmet.

Izrael

Az izraeli szabadalmi biztos elutasította a *dr. Steven Thaler* által beterveztett két szabadalmi bejelentést. A biztos megállapította, hogy a mesterséges intelligencia szabadalmi feltalálónak való elismerése, illetve az emberi közreműködés nélkül létrehozott találmányra vonatkozó szabadalom engedélyezése olyan politikai kérdés, amelyet a jogalkotónak kell eldöntenie. Amíg a jogalkotó nem hoz más szabályokat, addig csak ember nevezhető meg a szabadalom feltalálójaként.

Thaler ragaszkodott ahhoz, hogy nem ő a feltaláló. Bejelentése szerint a feltalálási folyamatot a „DABUS” néven ismert mesterségesintelligencia-eszköz végezte, emberi közreműködés nélkül. Thaler világszerte nyújtott be szabadalmi bejelentéseket. Miként erre már az előzőekben utaltunk, eddig az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, az Európai Unió és Ausztrália szabadalmi hivatala és bírósága utasította el kérelmét, arra az általánosan elfogadott szabályra hivatkozva, hogy a feltalálónak embernek kell lennie. Thaler mesterséges intelligencián alapuló találmányára vonatkozó szabadalmi kérelmét eddig csak Dél-Afrikában adták meg, de az ottani szabadalmi törvény nem zárja ki a nem élő dolgokat a feltalálók köréből.

Véleményünk szerint a kérdés kompromisszumos vagy egyéb megoldása világszerte csak idő kérdése.

Japán

A *Nihon Keizai Shimbun* című lap f. év március 10-én arról számolt be, hogy a japán kormány március 10-én jóváhagyta hat szellemi tulajdoni törvény, köztük a tisztességtelen verseny megelőzéséről szóló törvény és a védjegy törvény módosítását. Ezek a módosítások lehetővé fogják tenni, hogy a digitális terekben, például a metaverzumban a hamisított termékek értékesítése vagy átadása ellen tiltó végzést lehessen kérni, különös tekintettel az avatarok által viselt ruhákra és kiegészítőkre.

A tisztességtelen verseny megelőzéséről szóló törvény az eredeti termék megjelenésétől számított három évig tiltja a valódi termékhez nagyon hasonló utánzat értékesítését. A jelenlegi törvény azonban nem terjed ki a digitális terekre. Ezen a területen egyre nagyobb szükség van a lefedettségre, mert az olyan nagy ruházati márkák, mint a *Nike* és a *Gucci*, egyre inkább belépnek a metaverzumba.

A védjegy törvény módosításai tovább bővítik a lajstromozható védjegyek körét. Korábban, hacsak a védjegy nem rendelkezett bizonyos szintű ismertséggel, a személyneveket tartalmazó védjegyeket nem lehetett lajstromozni minden azonos nevű személy hozzájárulása nélkül.

Különösen a divatiparban gyakori, hogy az alapító vagy a tervező nevét használják márkanévként. Bár Európában, Kínában és Dél-Koreában a személynevek bizonyos feltételek mellett lajstromozhatók, Japánban sok ilyen kérelmet elutasítottak, ami akadályozta a vállalatok márkafejlesztését.

A módosítások lehetővé teszik a már lajstromozott védjegyekhez hasonló védjegyek lajstromozását is, ha nem áll fenn az összetévesztés veszélye, és az eredeti védjegyjogosult hozzájárulását adta. Ez a „hozzájárulási rendszer” már számos országban használatos, és a tengerentúli bejelentők körében nagy keresletnek örvend.

Metaverzum

A) Az *Adidas*, a *Nike* és a *Sony* már régen megérkezett, és egyre több vállalat követi őket: a metaverzumot sokan hatalmas potenciállal rendelkező jövőbeli piacnak tekintik. Az új piacok megjelenésének aranylázás hangulatára jellemző a törvénytelen tér érzése, de ez a benyomás – szerencsére – tévhit. Aki az új világokba való belépés előtt megfelelő stratégiai irányt jelöl ki, az biztosíthatja saját cége értékes szellemi tulajdon-jogait, és hatékonyan léphet fel, ha jogsértéseket észlel.

A metaverzum már a 2022-es Márkafesztivál központi eleme volt, és most méltán ugyanilyen fontos szerepet kap a lipcsei eSPORTS Fórumon is. Ha hihetünk a metaverzum-úttörők jóslatainak, a metaverzum egy új virtuális világot fog létrehozni, amelyben az emberek olyan természetes módon lépnek kapcsolatba egymással, mint ahogyan ma a közösségi hálózatokat használják. A metaverzumban a tartalmakat nemcsak fogyasztani vagy létrehozni lehet, hanem már birtokolni is. Így egy olyan virtuális gazdaság alakul ki, amelyben egyre több vállalat lát új értékesítési lehetőségeket. Aki azonban ezeket ki akarja használni a maga számára, annak nem csak értékesítési és marketingstratégiákat kell kidolgoznia. Az értékes szellemi tulajdon-jogok hatékony védelmére vonatkozó megfontolások, valamint az azonosított jogsértések hatékony üldözésére irányuló stratégia az új piacok megnyitása előtt szintén nélkülözhetetlen rendszer részét képezik.

Ezt a metaverzum szövegösszefüggésében született első bírósági határozatok is szemléltetik. Miként erre már korábban utaltunk, a *Hermès* kontra *Rothschild*-ügyben például egy New York-i bíróság foglalkozott a védjegyjogok és a művészi szabadság közötti különbségtétellel. A bíróság szerint aki az ikonikus BIRKIN kiegészítő színes „rajzfilmszerű” képeit NFT-ként készítette és árulta, az nem „műalkotásokat” hozott létre, hanem megsértette a *Hermès* védjegyjogait. A kevésbé ismert márkák tulajdonosai számára azonban sokkal nehezebb lehet a védjegyjogok érvényesítése a metaverzumban. A védjegybitorláshoz az összetéveszthetőség fennállása szükséges (védjegytvény, 14. szakasz). Azt, hogy fennáll-e az összetévesztés veszélye a fizikai és a virtuális áruk között, a bíróságok még nem tisztázták. Ezért a virtuális árukra vagy szolgáltatásokra vonatkozó védjegyportfólió következetes

bővítése ajánlott. Ez segít kiküszöbölni a versenytársak általi megelőzést is védjegybejelentések benyújtásával. Az EUIPO „Virtual goods, non-fungible tokens and the metaverse” című kiadványa szerint egyre több vállalat kér védjegyoltalmat a virtuális világra. A védjegyoltalom azonban általában nem szerezhető meg a „virtuális árukra” vagy „NFT-ekre”, hanem mindig meg kell határozni az adott termékkategóriát (pl. „letölthető virtuális áruk, nevezetesen virtuális ruházat”).

A metaverzummal kapcsolatban a platformfelelősség is döntő jelentőséggel bír. A kripto- és blokkláncvilág személytelensége miatt a jogsértők személyes azonosítása gyakran technikailag lehetetlen. Ugyanakkor jogsértés esetén a platformüzemeltetőkkel szemben is lehetnek jogi igények. Ezt már nagy platformok ellen indított néhány bírósági ügy is mutatja a feltört kriptotárcákkal kapcsolatban (pl. *Lavinia Deborah Osbourne* kontra *Opensea et al.*-ügy). A nagy metaverzumplatformok azonban felismerték felelősségi kockázataikat, és igyekeznek a maguk javára befolyásolni az esetleges ütközéseket. Ezek gyakran tartalmaznak platformspecifikus vitarendezési rendszert, és kizárják a rendes bíróságok igénybevételeit a választottbíróságok javára (a Decentraland például választottbírósági eljárásról rendelkezik, a választottbírósági eljárás helye pedig Panama City). Gyakoriak a széles körű felelősségi korlátozások és a platform számára kedvező jogválasztás is (pl. a Sandbox szerint a felelősség 100 000 USD-re korlátozódik, és a jogválasztás Málta javára történik). A vállalatoknak ezért gondosan ellenőrizniük kell a metaverzumbeli képviselükhöz választott platformot. A platformok számos rendelkezése valószínűleg az európai és a német jogba is ütközik, és ezért sikeresen megtámadható. Ha egy vállalat a metaverzumban jogsértéseket fedez fel, mindig meg kell fontolni a platform üzemeltetőivel szembeni jogi követelések benyújtását.

Még ha számos jogi kérdés nyitott is, az első bírósági döntések mindenekelőtt egyet mutatnak: a jogállamiság a metaverzumban is érvényesül. A vállalatoknak ezért a metaverzumbeli megfontolásaiba mindenképpen be kell vonniuk a jogi szempontokat.

B) Az avatár digitális hasonmásként egy személy identitását képviseli, akár egy „metaverzumban”, akár egy online játékban. Az avatárt a felhasználó NFT-hitelesített „virtuális javak”, például ruhák, táskák vagy akár cipők segítségével öltöztetheti fel. Ha az NFT-eket olyan virtuális árukhoz használják, amelyek a lajstromozott védjegyet a lajstromozó hozzájárulása nélkül reprodukálják, az védjegybitorlást valósíthat meg – feltéve, hogy a védjegyet virtuális árukra is lajstromozták. A Svájci Szövetségi Szellemitulajdon-jogi Intézetnél (Eidgenössisches Institut für Geistiges Eigentum, IGE) a virtuális árukra vonatkozó védjegyek lajstromozása tekintetében azonban még mindig van néhány kétértelműség az áruk és szolgáltatások osztályozásával kapcsolatban.

Juventus kontra *Blockeras s.r.l.*

Hogy az NFT-k és a védjegybitorlás milyen mértékben kapcsolódhatnak egymáshoz, az tavaly derült ki, amikor a népszerű olasz futballklub, a *Juventus* úgy érezte, hogy a *Blockeras s.r.l.* (Blockeras) NFT-meccsjegyei sértették védjegyjogait, és jogi lépéseket tett a Blockeras ellen, mert utóbbi az NFT által biztosított játékkártyákat kínált eladásra egy NFT-platfomron. A problémát az jelentette, hogy a játékkártyákon a Juventus mezében Christian „Bobo” Vieri korábbi labdarúgó volt látható. Mivel a Juventus labdarúgóklub többek között a JUVE és a JUVENTUS szóvédjegy, valamint egy ábrás védjegy (fekete-fehér csíkos póló két csillaggal a mellkason) tulajdonosa, és nem járult hozzá védjegye használatához, azt állította, hogy az NFT-k megsértették védjegyjogait. A Blockeras erre azt válaszolta, hogy a védjegyet egyáltalán nem lajstromozták letölthető virtuális árukra.

Végül a római Elsőfokú Bíróság Szellemitulajdon-jogi Kamarája 2022. július 20-án alapvetően úgy döntött, hogy az NFT használata akár védjegybitorláshoz is vezethet. Az NFT-k digitális játékkártyák formájában történő kereskedelmi felhasználásához a labdarúgóklub mint védjegyjogosult hozzájárulására lett volna szükség. Bár a Juventus labdarúgóklub védjegyeit nem jegyezték be a „digitális fájlok” vagy az „NFT-kkel hitelesített letölthető fájlok” vonatkozásában, a jelen esetben a védjegyek mégis oltalom alatt álltak, hatalmas hírnevük és az ezzel összefüggő kiterjesztett oltalmi kör miatt. Végül a bíróság rámutatott, hogy a Juventus labdarúgóklub védjegyei a nizzai osztályozás 9. áruosztályába tartozóként mindenképpen oltalom alatt állnak.

Igaz, hogy a fent említett ügy jól végződött a Juventus labdarúgóklub világszerte ismert és elismert védjegyei számára. Ez az Olaszországban történt eset azonban azt mutatja, hogy a virtuális térben történő védjegylajstromozás és így az NFT-k védjegyjogi kezelése tekintetében van bizonyos jobbizonytalanság. Így az új és kevésbé ismert védjegyek bejelentőinek nagyobb körültekintéssel kell eljárniuk védjegyeik lajstromozásakor, és – amit a Juventus labdarúgóklub a jelek szerint elmulasztott – a virtuális árukra is ki kell a lajstromozást terjeszteniük.

Az IGE szerinti osztályozás

Az IGE beszámol arról is, hogy egyre több olyan bejelentő van, aki a virtuális árukra vonatkozó védjegyét a nizzai osztályozás 9. osztályába kívánja bejegyeztetni. A nizzai osztályozás szerint a védjegybejelentést minden esetben a kívánt áruosztály(ok) megnevezésével kell benyújtani. A védjegyoltalom ezután elvileg csak az áruk vagy szolgáltatások megfelelő kategóriáira vonatkozik.

A nizzai osztályozás 9. áruosztályába tartoznak többek között a digitális tartalmak és képek. Az IGE szerint az NFT-k és lajstromozásuk a nizzai osztályozással foglalkozó 2022-es szakértői találkozó is szóba került. A szakértők többsége egyetértett abban, hogy az NFT-k nem a 9. áruosztályba tartozó tényleges áruk; inkább szolgáltatások lehetnek, például „felhasználói hitelesítés blokklánc-technológia segítségével”. Így a virtuális áruk vagy árucikkek szintén nem tekinthetők a nizzai osztályozás szerint tényleges „árúknak”, és nem sorolhatók

be pl. a 9. áruosztályba. Legfeljebb a 9. áruosztály kiterjesztése lenne elképzelhető a „letölthető, NFT-kkel hitelesített digitális adatokra” vagy az „árukat virtuálisan megjeleníteni képes szoftverekre”. Egy másik lehetőség lenne a 35. áruosztály kiterjesztése „termékkelhez kötött történet marketingre online játékokban vagy virtuális környezetben”.

Az egyértelműség érdekében a nizzai osztályozás legutóbbi, 2023. január 1-jétől érvényes kiadásában a 9. áruosztályt kiegészítették a „letölthető digitális fájlok, amelyek hitelesítését nem helyettesíthető tokenek (NFT-k) végzik” kifejezéssel. Következésképpen ahhoz, hogy egy védjegy oltalmat élvezzen NFT-k által elkövetett védjegybitorlással szemben is, a védjegy jogosultnak a nizzai osztályozás 9. áruosztályába tartozó virtuális „árakra” vonatkozó védjegyoltalmat kell lajstromoztatnia. Annak ellenére, hogy a nizzai osztályozás konkretizálásával nagyobb egyértelműség teremtődött ebben az összefüggésben, az IGE-nek és a védjegyek lajstromoztatóinak továbbra is foglalkozniuk kell a védjegyoltalom problémáival a virtuális világban.

Olaszország

A) Az olasz kormány és a szellemi tulajdon-jogokkal foglalkozó olasz szakértők negatívan reagáltak arra a javaslatra, hogy az Egységes Szabadalmi Bíróság londoni részlegét Olaszországba, de ugyanakkor a kiegészítő oltalmi tanúsítvánnyal rendelkező vegyipari és gyógyszeripari szabadalmakkal kapcsolatos ügyeket Münchenbe és Párizsba helyezték át. Ez az ellenállás rávilágít arra a kissé viharos kapcsolatra, amely Olaszország és az UPC között annak megalakulása óta fennáll.

Bizonytalan kezdet

Olaszország kezdetben, még 2011-ben támogatta az UPC létrehozásának gondolatát, bár a javasolt egységes szabadalmi nyelvi rendszer ellen foglalt állást. A pletykák szerint akkoriban az UPC központi részlegét ajánlották fel Olaszországnak, cserébe az egységes szabadalmi rendszerben való olasz részvételért és az Európai Bírósághoz benyújtott kereset visszavonásáért.

Azonban 2012 júniusában, amikor ez a kereset még folyamatban volt, a központi részleget három – párizsi, londoni és müncheni székhelyű – részlegre osztották. Érdeemes megjegyezni, hogy ezek a városok abban a három országban találhatóak, amelyeknek a 89. cikk (1) bekezdése alapján vétőjoguk volt az UPC-megállapodás hatálybalépése ellen.

Végül Olaszország 2015-ben megerősítette részvételét az egységes szabadalmi rendszerben. Az egységes szabadalom mostani hatálybalépésével Olaszország lesz a legkritikusabb iparilag fejlett ország (Európában a második, a világon a hetedik), amelyre teljes egészében idegen nyelven írt szabadalom vonatkozik.

A brexit hatása Olaszországra 2023-ban

A megállapodást 2016-ban a brexit miatt módosították, minthogy a 7. cikk (2) bekezdése kifejezetten Londont említi. Az Európai Parlament Jogi Bizottságának véleménye szerint a londoni szakasz áthelyezéséhez „az UPCA módosítására lenne szükség az összes többi szerződő tagállam egyhangú megállapodásával”. Még a Párizsba és Münchenbe történő ideiglenes áthelyezés is megvalósíthatatlan lenne egyhangú megerősítés nélkül.

Olaszország egyike annak a három országnak, amely az UPC elindításához szükséges, ezért az év elején javasolták a londoni szekció Olaszországba történő áthelyezését. E javaslat szerint azonban az olasz szekció – amelynek székhelye Milánóban lenne – az ügyeknek csak kis részét kapná meg, mert a korábban a londoni szekciónak fenntartott vegyipari és gyógyszeripari szabadalmi ügyek ehelyett Münchenbe, illetve Párizsba kerülnének.

Ezt a javaslatot az olasz parlamentben 2023 márciusában és áprilisában tartott meghallgatások során határozottan ellenezték. Egyes olasz IP-szakértők azt is megjegyezték, hogy a megállapodás ilyen célú módosítása „törvénytelen” lenne, mert azt az UPC-megállapodás 87. cikkének (2) bekezdése alapján a brexitmegállapodás nem indokolhatja. Még az is felmerült, hogy Olaszországnak élnie kellene a 89. cikk (1) bekezdése szerinti vétőjogával, ha a milánói részleg nem kapja meg ugyanazt a hatáskört, mint a londoni.

A jogilag megalapozott és politikailag észszerű megoldás megszületett még a megállapodás hatálybalépése előtt (lásd a következő, B pont alatti cikket).

B) Az Egységes Szabadalmi Bíróság Igazgatási Bizottsága 2023. június 26-i ülésén úgy döntött, hogy a központi részleg harmadik székhelyét Milánóban hozzák létre.

Fontos, hogy az új székhely működésének ütemezéséről is megállapodtak, és a milánói székhelynek várhatóan egy éven belül működőképesnek kell lennie, hogy a megállapodás szerinti valamennyi alaki követelményt teljesíteni lehessen.

Az olasz külügyminisztérium által közvetlenül az Igazgatási Bizottság ülése után kiadott sajtóközlemény így hangzik:

„Az Egységes Szabadalmi Bíróság Igazgatási Bizottsága ma egyhangúlag úgy döntött, hogy folytatja az UPC központi részlege milánói részlegének létrehozását.”

„Ez jelentős eredmény Olaszország számára” – mondta Tajani miniszterelnök-helyettes és külügyminiszter. „Olyan eredmény, amely megerősíti Olaszország, Milánó és Lombardia központi szerepét az innováció és a szellemi tulajdon előmozdításában és védelmében Európában és a világon.”

Az Igazgatási Bizottság határozata sikeresen lezárja azt a hosszú és összetett diplomáciai munkát, amelyet az olasz kormány a külügyminisztériumon keresztül, az igazságügyi minisztériummal, a vállalkozásügyi és a Made in Italy minisztériummal szoros együttműködésben, valamint Lombardia régióval és Milánó önkormányzatával egyetértésben közösen végzett.

A nemzetközi szabadalmi osztályozás A osztálya, amely a milánói székhely hatáskörébe tartozik majd, és amely az „emberi szükségletek” elnevezést viseli, számos ipari terület tech-

nológiáit foglalja magában, mint például a gyógyszeripar, a növényegészségügy, az agrár-élelmiszeripar, az orvostechnikai eszközök, az élelmiszeripar, a dohányipar, a háztartásikészülék-ipar, a ruhaipar, a fa- és bútóipar, a tűzoltóipar, a sport- és játékipar és a divatipar.

A kormány már dolgozik azon, hogy a milánói székhely a megállapodásban meghatározott határidőn [12 hónap a 87. cikk (3) bekezdése értelmében] belül teljes mértékben működőképessé váljon.

C) Az ügy háttere

Az A felperes, egy bizonyos kémiai oldatra vonatkozó szabadalom jogosultja, keresetet indított a Z alperes ellen szabadalmának bitorlására hivatkozva, minthogy Z a szabadalmazott oldathoz hasonló oldatot használt. A Velencei Bíróság ezért összefoglaló vizsgálatot végzett, és megerősítette a bitorlást.

A szabadalmazott találmány egy olyan hidroalkoholos oldatra vonatkozik, amely növeli a nedvesség százalékos arányát, lágyságot adva az élelmiszertermékeknek, amelybe befecskendezik annak érdekében, hogy szobahőmérsékleten is eltartható legyen.

Az alperes védekezése

Az alperes védekezése szerint az általa használt hidroalkoholos oldat lényegesen különbözik a felperes által szabadalmazott oldattól, mert az övé nemcsak vízből és alkoholból, hanem szirupokból és aromákból is áll.

Z azt is kifogásolta, hogy az általa használt oldat és a felperes által szabadalmazott oldat rendeltetésének azonosságát nem állapították meg a vizsgálati szakaszban, és nem végeztek elégséges vizsgálatot magának az oldatnak a lágyságára és összetételére vonatkozóan.

A Velencei Bíróság végzése

A bíróság 2022. november 24-i végzésében előzetesen elismerte és megismételte azt, amit az Európai Szabadalmi Hivatal fellebbezési tanácsainak ítélezési gyakorlata megerősített (G2/88 és G6/88), azaz hogy „egy ismert anyag új felhasználása elvileg akkor is szabadalmazható, ha az egyetlen újdonság az ismert anyag eltérő felhasználása, feltéve, hogy ez a felhasználás korábban nem ismert új műszaki hatást eredményez”.

E megállapítás alapján a bíróság úgy ítélte meg, hogy Z első érve érdektelen, minthogy – bár pontosította, hogy az oldatban szirupokat és aromákat is használtak – Z „semmiképpen sem bizonyította, hogy ezen elemek hozzáadása a szabadalmazott oldathoz képest alkalmas arra, hogy a hidroalkoholos oldat mint olyan hatását gátolja és módosítsa”.

Sőt a bíróság megállapította, hogy Z „még azt sem csatolta, hogy a vitatott megoldás alkalmazásával milyen, a nedvesség/puhaság elérésétől teljesen eltérő műszaki hatást szeretne elérni, és azt konkrétan el is érte”, ha egyáltalán van ilyen.

Ezen túlmenően a Z alperes cég igazgatója leírásában kifejezetten a „kívánt nedvességtartalomra” hivatkozott. Ebből a bíróság azt a következtetést vonta le, hogy a hidroalkoholos

anyag célja minden tekintetben azonos volt az A felperes által szabadalmazott oldatával, nevezetesen a termék nedvességtartalmának és ezáltal lágyságának növelése.

A bíróság ezután – a Z alperes védekezésével ellentétben – megállapította, hogy a bitorlást a Z termékeiben található nedvesség százalékos arányának mérésével állapították meg. Valójában, amint azt fentebb említettük, a nedvességtartalom százalékos aránya a termék lágyságának szintjét jelzi. A Z termékein végzett elemzés ugyanazt a nedvességtartalmat és így ugyanazt a puhaságot mutatta ki, mint az A felperes által szabadalmazott hidroalkoholos oldatot tartalmazó termékek esetében.

Következtetések

A fentiek fényében a Velencei Bíróság megállapította a Z alperes által elkövetett szabadalmbitorlás feltételeinek fennállását. Ezért elrendelte a Z alperes által az A felperes szabadalmát sértő gyártási folyamatok további végrehajtásának, valamint az e szabadalom bitorlásával előállított pékáruk forgalmazásának tilalmát.

Elrendelte továbbá mind az alperes injekciós gépeinek, mind a felhasznált hidroalkoholos oldatoknak a lefoglalását, és a felszólítás teljesítésének késedelme esetén minden egyes napra bírságot szabott ki.

Ukrajna

Ukrajna Gazdasági Biztonsági Hivatala azonosította Kárpátalja azon lakosait, akik egy bérelt raktárban egy ismert olasz márka hamisított kávéját tárolták, amelyet a hatóság lefoglalt.

A hamisított termékeket Kárpátalján és az interneten keresztül importált eredeti kávé álcája alatt értékesítették a piacon. Ugyanakkor a vállalkozók nem rendelkeztek a védjegyhatalmi jogra vonatkozó szerződésekkel vagy engedélyekkel.

A gyártó cég megerősítette, hogy a márkanév alatt megjelölt termékek hamisítványok, így az Ukrajnában lajstromozott védjegyekkel rendelkező olasz céget összesen közel 100 ezer dollár értékű anyagi kár érte.

A személyek értesítést kaptak bűncselekmény elkövetésének gyanújáról, amely bűncselekményt az ukrán büntető törvénykönyv 229. szakasza tilt (árúk és szolgáltatások védjegyének, kereskedelmi nevének, az áruk eredete minősített megjelölésének jogellenes használata).

Nemzetközi egyezmény a számítástechnikai bűnözésről

A nemzetközi közjog az államok közötti és egyes elismert nemzetközi szervezetek (mint például az Egyesült Nemzetek Szervezete és a Nemzetközi Bíróság) közötti kapcsolatokat szabályozó joganyag, amely stabil és szervezett nemzetközi kapcsolatok gyakorlatának ke-

retéül szolgál. A nemzetközi szintű együttműködést szerződéseknél vagy egyezményeknek nevezett megállapodások hozzák létre.

A nemzetközi egyezmény olyan eszköz, amely a nemzetközi jog értelmében kötelező érvényű az államokra és más, elismert jogi személyiséggel rendelkező jogi személyekre, mint például az Egyesült Nemzetek Szervezete és a Nemzetközi Bíróság.

Az egyezmények nem vonatkoznak önműködően az államokra. Az egyezmények jogának általános elvei szerint egy egyezmény aláírása nem teszi az aláíró államot önműködően az egyezmény részesévé, ezért ahhoz, hogy az államot az egyezmény kösse, további cselekményre, például ratifikálásra vagy csatlakozásra van szükség. Az egyezmény feltételeinek az államon belüli végrehajtásához az állam nemzeti jogában való kihirdetése is szükséges lehet.

Összefoglalva, a nemzetközi jogi egyezmények egy szuverén állam nemzeti jogának részévé válhatnak.

A Budapesti Egyezmény a számítógépes bűnözésről

Az Európa Tanács számítógépes bűnözésről szóló egyezményét 2001 novemberében nyitották meg aláírásra Budapesten. Huszonkét évvel később még mindig ez a legjelentősebb nemzetközi megállapodás a kiberbűnözésről és az elektronikus bizonyítékokról.

Azóta az információs és kommunikációs technológiák világszerte átalakították a társadalmakat. Ugyanakkor rendkívül sebezhetővé is tették őket az olyan biztonsági kockázatokkal szemben, mint a kiberbűnözés, a félretájékoztatás és a dezinformáció, a külföldi befolyásolás stb. Miközben elismerik a biztonság, a bizalom és az információs és kommunikációs technológiák iránti bizalom megerősítésének, valamint a jogállamiság és az emberi jogok védelmének szükségességét a kibertérben, minden „kiber” dolog egyre fontosabbá vált, mert érinti az egyének alapvető jogait és az államok nemzetbiztonsági érdekeit is.

A Budapesti Egyezmény olyan büntetőjogi szerződés, amely biztosítja az államok számára *i)* a számítógépek elleni és a számítógépek segítségével elkövetett támadások listájának kriminalizálását; *ii)* eljárásjogi eszközöket biztosít, hogy a számítógépes bűncselekmények nyomozása és a bármely bűncselekménnyel kapcsolatos elektronikus bizonyítékok biztosítása hatékonyabbá és jogállami biztosítékok hatálya alá kerüljön; valamint *iii)* nemzetközi rendőrségi és igazságügyi együttműködést tesz lehetővé a számítógépes bűnözés és az elektronikus bizonyítékok terén.

A megállapodáshoz bármely állam csatlakozhat, amely hajlandó azt végrehajtani és együttműködni.

Elfogadható magatartási normák a kibertérben

Az Európa Tanácsnak a számítástechnikai bűnözésről szóló Budapesti Egyezmény aláírásait és ratifikációit bemutató táblázata szerint 2023. január 27-én a ratifikációk/csatlakozások száma összesen 68 volt.

Egyszerűbben fogalmazva ez azt jelenti, hogy 68 ország egyetértett abban, miszerint bizonyos magatartásformák nem elfogadhatók a kibertérben, továbbá abban, hogy ezek a tiltott magatartásformák bekerültek a 68 állam nemzeti jogszabályaiba. Ez viszont azt jelenti, hogy ezen államok között alapvető egyetértés van abban, mi elfogadható és mi nem elfogadható viselkedés a kibertérben. Ennek szemléltetésére az alábbi első szakasz a számítógépes bűnözésről szóló egyezmény 1. bekezdésének rendelkezéseit mutatja be, az ezt követő bekezdés pedig azt, hogy ezek a rendelkezések hogyan kerültek be az ausztrál büntető törvénykönyvbe (Australian Criminal Code Act). A többi 67 ország törvényei hasonló rendelkezéseket tartalmaznak. Tehát bár egy állam nem kényszerítheti rá a törvényeit más államokra, egy egyezmény eredménye az, hogy minden állam elvárt magatartása azonos.

1. szakasz – Anyagi büntetőjog – A számítástechnikai bűnözésről szóló egyezmény
1. cím – A számítógépes adatok és rendszerek titkossága, sértetlensége és rendelkezésre állása elleni bűncselekmények

Minden Fél elfogadja azokat a jogalkotási és egyéb intézkedéseket, amelyek szükségesek lehetnek ahhoz, hogy nemzeti joga szerint bűncselekménynek minősüljön a számítógépes rendszer egészéhez vagy bármely részéhez való jogosulatlan hozzáférés, ha azt szándékosan követik el. A Felek előírhatják, hogy a bűncselekményt a biztonsági intézkedések megsértésével, számítógépes adatok megszerzésének szándékával vagy más tisztességtelen szándékkal, vagy olyan számítógépes rendszerrel kapcsolatban követik el, amely egy másik számítógépes rendszerhez kapcsolódik.

A számítástechnikai bűncselekmény fogalmának meghatározásában fennálló széles körű egyetértés mellett a számítástechnikai bűncselekménynek minősülő egyes cselekményekkel szembeni védekezésben is széles körű az egyetértés. Fontos megjegyezni, hogy – mint minden büntetőügyben – a sikeres vádemelés attól függ, hogy az állam bizonyítani tudja-e a fent felsorolt bűncselekmények egyes elemeit, beleértve a bűncselekmény fizikai és vétkeségi tényezőit (szándékosság, gondatlanság stb).

Azt is érdemes megemlíteni, hogy a büntetőjogi cselekményekben számos olyan védekezés létezik, amelyet nem csupán a 68 államban ismernek el hasonlóan – ennek eredményeképpen már 86 ország egyetértett abban, hogy mi nem minősül bűncselekménynek.